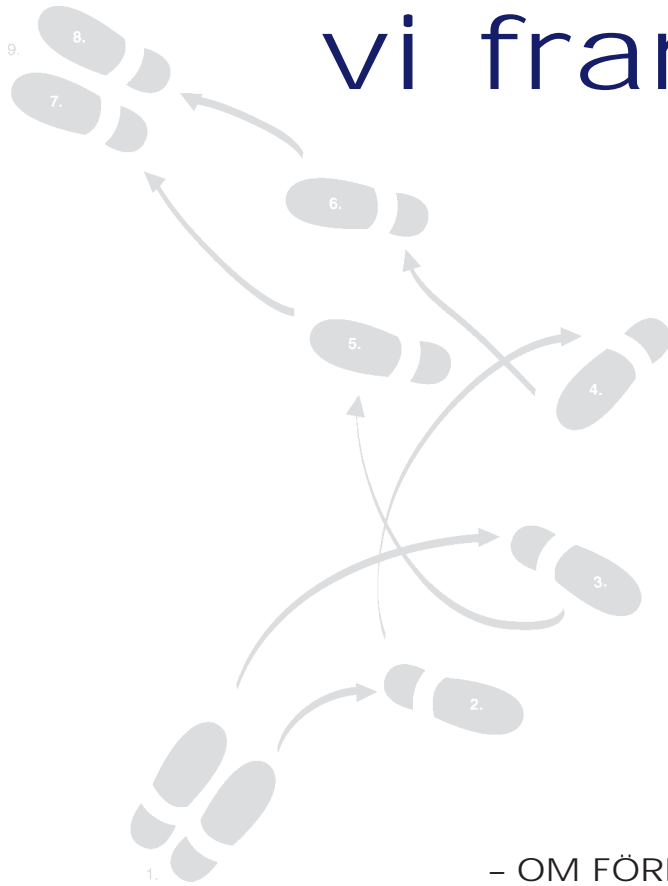

Först så går vi framåt...

- OM FÖRENINGSENTVECKLING

Ungdomsstyrelsen

Riksdagens mål för ungdomspolitikerna är att ungdomar i Sverige ska kunna leva ett självständigt liv, att de ska ha verkligt inflytande och att deras resurser ska tas tillvara. Ungdomsstyrelsen är en statlig myndighet som i samverkan med andra verkar för att dessa mål ska uppnås.

- Vi samordnar uppföljningen av statliga och kommunala insatser för ungdomar
- Vi följer utvecklingen, utreder och föreslår åtgärder för att förbättra ungdomars levnadsvillkor
- Vi arbetar för att kommunernas och föreningslivets ungdomsverksamheter ska förnyas
- Vi ansvarar för EU-programmet Ungdom och andra former av internationellt ungdomssamarbete
- Vi fördelar statsbidrag till ungdomsorganisationer
- Vi informerar om och skapar opinion i ungdomspolitiska frågor
- Vi förmedlar samhällsinformation genom webbplatsen Ungdomskanalen

Våra målgrupper är främst beslutsfattare och de som arbetar med ungdomsfrågor.

©Ungdomsstyrelsen 2001
Ungdomsstyrelsen Rapporterar 20

ISSN 1400-8327
ISBN 91-89050-39-8

projektledare **Karen Austin**
redaktör **Karen Austin**
språkgranskning **Anette Persson**
grafisk form **Christián Serrano**
omslag **Christián Serrano**
tryck **Centraltryckeriet Åke Svensson AB**
distribution **Ungdomsstyrelsen**
Box 17801, 118 94 Stockholm
tfn **08-462 53 50**, *fax* **08-644 88 13**
e-post **info@ungdomsstyrelsen.se**
webbplats **www.ungdomsstyrelsen.se**
webbplats **www.ungdomskanalen.nu**

Förord

Föreningen är livsviktig

Föreningslivet är en förutsättning för en levande demokrati. Unga i föreningslivet lär sig ta hänsyn till andra och respektera att alla är olika men lika mycket värda.

Medlemskapet kan innebära en stark identifikation, tillhörighet och samvaro. Känslan av trygghet kan betyda att man för första gången vågar ifrågasätta och tänka kritiskt. Att få ta ansvar som ung för sin egen organisation ger vissa färdigheter och viktiga erfarenheter för resten av livet och framförallt ett ökat självförtroende.

Men det som sker i föreningslivet är inte alltid ljuv musik. Där förekommer både mobbning och sexuella trakasserier. Många upplever att de är ensamma och inte lika viktiga som andra.

Etablissemang möter ofta ungdomars engagemang med likgiltighet. Samtidigt är det många gånger ungdomsorganisationerna som tvingar fram ett nytänkande som kan innebära politiska konsekvenser. Vuxna måste bli bättre på att ta tillvara den kraft som finns i ungdomsorganisationerna och lyssna och lära av den kunskap som genereras där.

Fältbiologerna har kunskaper om miljön och hur den påverkar oss. Vill vi leva i ett hållbart samhälle kan det finnas anledning att lyssna en extra gång på vad de har att säga.

Det finns medlemmar inom Unga Örnar som har erfarenhet av vad det kan innebära att växa upp i ett segregerat Sverige av den enkla anledningen att organisationerna finns på plats ute i förorterna.

Ungdom mot Rasism möter dagligen unga människor som nyligen anlänt till Sverige och de kan vittna om hur människor utsätts för diskriminering och hur de ständigt ses som andra klassens medborgare.

Ungdomens Nykterhetsförbund har relevant kunskap om dagens alkoholpolitik. De känner till vilka konsekvenser bruket av alkohol kan medföra på både individ och samhälle.

Den här idéskriften berör vissa centrala frågeställningar som ungdomsorganisationerna i Sverige brottas med.

Exempelvis frågeställningar om huruvida mångfald berikar eller inte. Hur möter vi människor med annan härkomst? Använder vi oss av diskrimineringsmekanismer som vi inte är medvetna om? På vilket sätt kan föreningar ändra mål och metoder så att de passar fler? Vill man det? Vad skrattar vi åt som kan utestänga andra? Vilka fikar med vilka?

Flickors perspektiv och erfarenheter ska i lika hög grad påverka besluten över verksamheten som pojkars, säger man. Hur ser det ut i verkligheten?

Är medelklassens sätt att leva normbildande även i föreningslivet? Färdigheter som att kunna formulera sig väl, ifrågasätta tagna beslut och ta för sig är egenskaper som ofta premieras i föreningslivet. På vilket sätt kan föreningar ändra mål och metoder så att de passar alla samhällsgrupper?

Att ha inflytande över viktiga frågor i sin organisation kan kännas tillfredsställande, men innebär det att man har det på bekostnad av andra? Är man beredd att även stå tillbaka ibland och ge plats åt andra?

Under de intervjuer vi har haft med representanter från olika ungdomsorganisationer finns en stark medvetenhet om behovet att jobba med de här frågorna. Det är de rösterna vi har valt att ge plats för i den här skriften.

Leif Linde
generaldirektör, Ungdomsstyrelsen

Skribenter

Thomas Östlund, frilansjournalist i Stockholm.

Ira Mallik, frilansjournalist i Stockholm.

Bengt Harju, handläggare, Ungdomsstyrelsen.

Innehåll

- 6 **Regeringens mål för bidrag till ungdomsorganisationer**
- 8 **Medlemskap – igår, idag... men knappast i morgon**
10 Medlemskapet kommer att bestå
- 12 **Mesiga tjejen och balla gänget**
- 16 **Demokratiska rebeller**
- 20 **Synas där ungdomar finns – viktigast för att bli fler**
23 Föreningen som vände trenden
- 24 **Demokrati – ska man ta det på allvar?**
- 30 **Anställd bland frivilliga: "Ibland känner man tacksamhetsskuld"**
- 36 **Killar bestämmer – tjejer kokar kaffe**
- 42 **Mamma och barn i föreningslivet**
- 46 **Medelklassens föreningar**
- 50 **Syns vi egentligen?**
52 Väck känslan till liv
53 Viktiga frågor till er som vill nå ut
- 54 **Kan yngre vara med och bestämma?**
- 58 **Hur gammal får man vara i en ungdomsorganisation?**
- 62 **Föreningar bara för "svenskar"?**
- 66 **Pyramid eller pannkaka?**
69 Tre modeller
- 70 **Ungdomsorganisationer som får statsbidrag från Ungdomsstyrelsen**
70 Ungdomsorganisationer som får grundbidrag
77 Ungdomsorganisationer som får särskilt bidrag för reguljär verksamhet

Regeringens mål för bidrag till ungdomsorganisationer

Målen för statsbidrag

Statsbidrag lämnas till ungdomsorganisationer för att:

- Främja barns och ungdomars demokratiska fostran
- Främja jämställdhet mellan könen
- Främja jämlikhet mellan olika ungdomsgrupper
- Ge barn och ungdomar en meningsfull fritid
- Engagera fler ungdomar i föreningslivet

Demokratisk fostran

Detta mål innebär att både organisationens struktur och verksamhetens innehåll bör främja en demokratisk fostran av barn och ungdomar. Verksamhetens syfte får alltså inte strida mot grundläggande demokratiska principer. Det är viktigt att ungdomarna själva har inflytande över och styr verksamheten. De bör ha möjlighet till inflytande genom att bland annat ha rösträtt och genom att själva ingå i styrelser och andra beslutande organ både på lokal- och riksplanen. Ungdomsorganisationer bör i princip vara organisatoriskt självständiga gentemot modersorganisationer.

När det gäller verksamhet som i första hand riktar sig till barn bör dock andra mått användas på hur organisationens struktur främjar en demokratisk fostran t.ex. genom patruller eller smågrupper. Även verksamhetens innehåll bör syfta till att intressera ungdomar för samhällsfrågor i vid bemärkelse.

Vad vi nu har sagt begränsar möjligheterna till bidrag för vuxenstyrda organisationer som helt eller delvis bedriver verksamhet för ungdomar. Det begränsar också möjligheten till bidrag för organisationer vars verksamheter inte syftar till att intressera ungdomar för samhällsfrågor i vid mening.

Jämlikhet och jämställdhet

Regeringen menar att hänsyn måste tas till i vilken utsträckning organisationerna verkar för jämställdhet mellan könen, jämlikhet mellan svenskar och invandrare och mellan olika sociala grupper i samhället. Hänsyn bör även tas till huruvida organisationerna har en medveten rekryteringsfilosofi för att få med fler barn och ungdomar från bristfälliga sociala miljöer. Målet medför att organisationer med exempelvis rasistiska idéer inte kan få bidrag.

Meningsfull fritid

Målet innebär att hänsyn skall tas till i vilken utsträckning som organisationerna bedriver fritidsverksamheter genom såväl medlemsaktiviteter som s.k. öppen verksamhet. Aktiviteterna bör innehållsmässigt ha fritidskaraktär dvs. ett socialt, samhälleligt eller kulturellt innehåll. Detta begränsar möjligheterna till bidrag till organisationer som i första hand arbetar för sina medlemmars ekonomiska intressen.

Målet är relevant i den meningen att det preciserar vilken form av aktiviteter som stödet avser. Huruvida aktiviteterna upplevs som meningsfulla eller ej bör dock avgöras av de enskilda medlemmarna och deltagarna.

Ökat deltagande i föreningsliv

Målet innebär att organisationerna skall uppmuntra fler barn och ungdomar att bli föreningsmedlemmar och fler av medlemmarna att bli föreningsaktiva. Vid en bedömning av måluppfyllelsen bör bl.a. hänsyn tas till vilken typ av aktiviteter organisationerna kan erbjuda, relationen mellan antalet medlemmar och antal aktiviteter och i vilken utsträckning de som deltar i aktiviteterna också deltar i föreningsarbetet.

Källa: Regeringens proposition 1993/94:135

Medlemskap – igår, idag... men knappast i morgon

text: Thomas Östlund

Charlotte Signahl
ordförande, Röda Korsets
Ungdomsförbund

Christofer Fjellner
vice ordförande, Moderata
Ungdomsförbundet, (MUF)

Niclas Nordström
fd ordförande,
Sveriges Socialdemokratiska
Ungdomsförbund, (SSU)

Filip Wijkström
forskare, Handelshög-
skolan i Stockholm

FAKTARUTA

Oorganisation	Antal medlemmar	7–25 år
Röda Korsets Ungdomsförbund	6 823	3 379
Moderata Ungdomsförbundet, (MUF)	8 018	7 239
Sveriges Socialdemokratiska Ungdomsförbund, (SSU)	23 069	15 485

Många medlemmar behöver inte betyda framgång. Det individuella medlemskapet kommer inte att spela samma roll i framtidens föreningar. Att "bygga relationer" är viktigt, men det går bra utan medlemskort.

I dessa banor resonerar företrädare för tre ungdomsorganisationer som alla har funderat kring begreppet medlem – nu och i framtiden.

Betala medlemsavgift, använd din demokratiska rätt att rösta på årsmötet. Var aktiv och känn gemenskap! Så kan man, visserligen idealiserat, beskriva människors relation till sin förening.

Och grunden för denna relation har varit – och är i hög grad fortfarande – det individuella medlemskapet.

De flesta svenskar är också med i en, ofta betydligt fler föreningar.

"Hur många medlemmar har ni" är också en vanlig fråga till föreningsrepresentanter – underförstått, ju fler medlemmar, desto större legitimitet åt era åsikter och krav.

Medlemskapets status återspeglas även i samhällets bidrag till ungdomsorganisationerna. Fler medlemmar ger mer pengar. Därifrån är inte steget långt till att också mäta framgång i antalet medlemmar.

Helt fel! menar Charlotte Signahl, ordförande i Röda Korsets Ungdomsförbund. Organisationen har cirka 6 000 medlemmar efter fyra år av självständighet från Svenska Röda Korset. Alldeles för få, anser en del – inte minst vuxna rödakorsare. Men Charlotte Signahl slår tillbaka kritiken.

– Vi syns mer i debatten nu än tidigare, fler känner till oss och sympatiserar med våra idéer, säger hon.

Om fler ungdomar handlar rättvisemärkt och argumenterar mot främlingsfientlighet, är det ett lika stort bevis på framgång som fler medlemmar, menar hon.

Kontroversiellt

Passiva medlemmar är inget att sträva efter, menar Charlotte Signahl, förutom att de ger mer i statsbidrag, men det räcker inte som skäl för storslagna värnningsskampanjer.

Denna uppfattning är minst sagt kontroversiell, särskilt i Röda Korset, som med sina hundratusentals medlemmar är en av giganterna i svenskt organisationsliv. De flesta är dock äldre och passiva, och för Charlotte Signahl är det inget eftersträvansvärt.

– Det är väldigt svårt att få förståelse för mitt sätt att tänka. Men jag är övertygad om att vi måste modernisera Röda Korsets syn på framgång.

För Niclas Nordström, tidigare ordförande i Socialdemokraternas Ungdomsförbund, SSU, är fler medlemmar ändå ett av flera kvitton på att man är på väg åt rätt håll.

– Men jag tror inte att vi på 2000-talet kommer att se massrörelser av samma slag som på 1900-talet, säger han.

Något som talar mot medlemskapet, i alla fall i politiska ungdomsförbund, är uppfattningen att man köper ett "helt paket" av åsikter.

– Den där bilden stämmer inte riktigt med verkligheten. Men många har nog ändå känslan att de blir intryckta i ett parti om de blir medlem.

Mossigt

– Medlemskapet känns egentligen jävligt mossigt, säger Christofer Fjellner, vice ordförande i Moderata Ungdomsförbundet, MUF.

Han tror knappast att medlemskapet hade varit grunden för ett engagemang, om MUF bildats idag.

Moderaterna har enligt Christofer Fjellner två kärnuppgifter: Att förändra svensk politik enligt sina idéer och att maximera valresultatet.

– Medlemskapet som sådant hänger egentligen inte ihop med någon av dessa uppgifter, säger han.

Möjligheterna att närma sig MUF måste vidgas – utan krav på medlemskap. Målet är att så många som möjligt tar del av partiets idéer, att MUF blir en arena där olika åsikter bryts. Christofer Fjellner beskriver det "interna rummet" MUF som alltför trångt – och att ständigt ägna sig åt att räkna medlemmar gör inte det rummet större.

Christofer Fjellner leder "E-medlemskonto", där grundtanken är att ta reda på mer om medlemmarna – och vad de vill ha ut av sin organisation. Att fråga ungdomar vad de anser, i stället för att mata ut åsikter är en del av strategin, inte minst i möten med ungdomar utan anknytning till MUF.

– Vi ska jobba med medlemskapet fram till 2002. Efter det är det inte säkert att vi kommer att tvinga folk att betala en hundralapp för att ha en relation till oss.

Bygga relationer

Att få genomslag för sina värderingar är viktigt, särskilt för idéorganisationer som Röda Korset och politiska ungdomsförbund. Men det gäller också att knyta människor till sig. "Att bygga relationer", är ett uttryck som återkommer när man diskuterar organisationernas framtid. Men den relationen behöver inte alls bygga på medlemskap.

När ungdomar spontant börjar hjälpa till på Röda Korsets ungdomscafé på Södermalm i Stockholm är det ingen som kommer rusande med medlemsblocket.

– Det är faktiskt inte så viktigt för oss, säger Charlotte Signahl.

– Helt klart behöver vi långsiktiga relationer med människor, säger Christofer Fjellner.

Men inte heller han ser medlemskapet som en förutsättning för detta.

– Det kan handla om människor som ständigt vill komma tillbaka och prata med oss, till exempel på vår hemsida.

Men någon given lösning på hur dessa nya relationer ska byggas och utvecklas finns knappast. Organisationerna prövar sig fram.

Charlotte Signahl kan tänka sig en modell där människor tar på sig specifika avgränsade uppgifter – som att hjälpa till vid bojkotter eller att sitta i Röda Korsets Ungdomsförbunds telefonjour, Jourhavande kompis.

– Människor måste snabbt få bli aktiva och besluta om riktiga och viktiga saker, säger hon.

Hellre än en sammansvetsad medlemskår ser hon ett löst nät av sympatisörer och aktivister – som ändå delar ett antal grundläggande värderingar.

Niclas Nordström tror att ett av ungdomsorganisationernas dilemma är att stirra för mycket på formerna – och glömma innehållet.

– När vi i SSU engagerade oss starkt mot främlingsfientlighet, då kom också ungdomarna. Det gäller helt enkelt att lyfta de frågor som är viktiga.

Demokratin

Ett av få argument för att behålla medlemskapet är, enligt Christofer Fjellner, "den interdemokratiska biten".

– Medlemmen har ju trots allt manifesterat sitt ställningstagande, säger han.

Men det finns också andra sätt att utöva inflytande än på årsmötet. Att vara aktiv i interna diskussioner, till exempel på webbplatsen eller i tidningen – som medlem eller sympatisör – kan säkert vara lika effektivt för den som vill påverka.

Charlotte Signahl vill utmana den traditionellt representativa demokratimodellen som enligt henne ofta blir en manlig uppvisning i retorik från talarstolen. De som klarar föreningstekniken bestämmer.

– Och vad är det för demokrati?

Dessutom, menar hon, uppfattas det knappast som särskilt prestigefyllt längre att sitta i en styrelse.

– Snarare lite töntigt. Det är verksamheten som är det viktiga.

Medlemskapet kommer att bestå

Medlemskapet kommer att bestå som en central byggsten i relationen mellan medborgare och organisationerna i det civila samhället.

Det tror Filip Wijkström, forskare vid Handelshögskolan i Stockholm.

Filip Wijkström använder begreppet civilt samhälle för att beskriva de organisationer som varken är en del av staten eller näringslivet.

– Jag har svårt att se vad som skulle kunna ersätta medlemskapet som grundidé för dessa organisationers sätt att relatera till människor, säger han. Varken rollen som konsument i förhållande till näringslivet eller medborgare i relation till staten fångar den komplexitet som finns i medlemskapet.

Inte heller i Filip Wijkströms forskning tyder på att betydelsen av medlemskapet som fenomen tycks avta. Däremot, menar han, måste ett livskraftigt medlemskoncept ständigt utvecklas. Hur medlemskapets olika dimensioner – till exempel medlemmen som ägare, ideell arbetskraft, finansör, deltagare eller ideologisk supporter – kombineras i en given relation kommer att vara av strategisk betydelse för enskilda organisationer.

Förändrade relationer

Även om medlemskonceptet består förändras människors relation till organisationerna i det civila samhället. Idag är relationen mer kortsiktig och endimensionell än tidigare, då medlemskapet ofta var ett livslångt och ömsesidigt åtagande mellan organisation och individ. Nu väljer människor organisationer som passar just för tillfället – vare sig det gäller en idé man vill stödja eller en fritidsaktivitet man vill utöva. Det blir en bukett av medlemskap som passar den livsfas man för tillfället befinner sig i.

Sällan förväntar sig människor numera att få allt från en och samma organisation, även om undantag finns. Bland annat ser vi idag också exempel på en framväxt av olika mer sektliknande och socialt hårdare kontrollerade organisatoriska fenomen, till exempel Livets Ord, UFF eller olika ungdomsgäng.

Att många av de mer etablerade folkrörelserna idag famlar efter nya sätt att bygga relationer till människor är snarare ett tecken på att de har stelnat, tror Filip Wijkström. Och felet många gör är att ompröva formerna. De borde kanske snarare ifrågasätta sitt eget existensberättigande – något som knappast hör till organisationers främsta kännetecken.

– Det är sällan man hör talas om någon folkrörelse som tänker lägga ner verksamheten, säger Filip Wijkström.

Risken finns att det som blir kvar är tomma organisationsapparater, där ett fåtal organisatörer desperat letar efter nya uppdrag för att hålla apparaten vid liv.

Ingenmansland

Filip Wijkström menar att många av de mer traditionella folkrörelserna riskerar att hamna i ett slags famlande ingenmansland – mellan å ena sidan föreningar som är "nischade" mot direkt medlemsnytta, som Friskis och Svettis och å andra sidan mer fundamentalistiska och samhällskritiska nya fenomen,

till exempel djurrättsrörelsen, olika feministiska aktionsgrupper eller Attac. Dessa sistnämnda fenomen tycks ha en förunderlig lockelse, inte minst på ledande personer i etablissemangen.

– Titta bara hur Göran Persson aktivt flörtat med såväl veganism som feminism under det senaste året, eller hur Sture Nordh pratar om att gå med i Attac.

Mesiga tjejen och balla gänget

text: Ira Mallik

Sara Damber
ordförande, Friends

Maria Hammarström
teolog, Svenska Kyrkans Unga

Per-Anders Jansson
riksombudsman, Centerns
Ungdomsförbund, (CUF)

FAKTARUTA

Organisation	Antal medlemmar	7-25 år
Friends (Har inga enskilda medlemmar)	–	–
Svenska Kyrkans Unga	27 711	21 133
Centerns Ungdomsförbund	6 347	4 805

De flesta föreningar poängterar alla människors lika värde, men i praktiken kan det vara svårt att behandla alla lika. Vad gör man när någon blir utanför? Hur avvikande kan man vara? Är kamratgäng bra eller vad händer om det istället blir "tuffa gänget"?

Alla är inte lika. Hur många gånger har man inte suttit på möten där någon begär ordet och börjar prata, men istället för att lyssna ler de som sitter runt omkring mot varandra eller tittar ned i bordet?

Varje organisation stöter förr eller senare på medlemmar som är lite udda eller annorlunda. Det kan vara personer med sociala problem, någon som betar sig på ett sätt som avviker från normen eller som tar väldigt stor plats.

De som är annorlunda kan ibland ses som jobbiga eller besvärliga i en organisation. Det kan ha olika

orsaker, men det är en fråga föreningen måste våga ta i.

Mobbning behöver inte vara sparkar och slag. Psykisk mobbning kan vara precis lika påfrestande och förnedrande för den som blir utsatt och är ofta svårare att upptäcka för omgivningen.

Att ofta ignoreras, att inte bli tagen på allvar, kommentarer om utseende, att någon blir driftkucku, att alla utom en eller ett par personer blir bjudna på ett privat party är exempel på mer eller mindre medvetna metoder att frysa ut någon.

Risk med hårda grupperingar

Sara Damber, ordförande i Friends, som arbetar med mobbningsfrågor och strategier, säger:

– Motsatsen till mobbning är ett gott arbetsklimat där människor trivs. När det finns hårda grupperingar skapas det också risk för utanförskap. Allting handlar om en god gemenskap där man inte låter någon gå ensam.

Även om Friends arbetar främst med skolor har hon ibland föreläst för ledare i flera organisationer.

– Jag ser samma problem där som i skolan, samma gruppproblem och hur det uppstår konflikter. Det som är positivt är att eftersom människor söker sig frivilligt till en organisation så får man ofta mera homogena grupper, eftersom de som är där är det

Sara varnar för:

Blunda inte

– Det är aldrig bra att luta sig tillbaka och tro att det inte förekommer utfrysning, utan att ha vågat se efter ordentligt.

Skuld

– Lägg aldrig skulden på den som hamnar utanför eller som anses som jobbig.

Ledare som medverkar i mobbning

– Ledare kan precis som kamrater känna att de riskerar sin position om de går emot gruppen när de har de flesta med sig. Här handlar det om att ledaren kan medvetandegöra det sociala spelet för sig och agera. I organisationer utan vuxna ledare vilar ansvaret tyngre på dem som har ledande positioner att identifiera och motverka problemen, och att själva inte bli delaktiga i utfrysning.

Hårda grupperingar

– Täta grupper kan skapa grogrund för utfrysning av andra.

på grund av ett gemensamt intresse.

Föreningar kan också fungera som ett alternativ för den som är mobbad i skolan. Sara var själv mobbad under sin skoltid.

– Min mamma pushade mig att gå med i scouterna för att jag någonstans kunde möta andra kompisar. Jag vet många som har börjat i en organisation och det har blivit positivt.

Saras råd om hur man förebygger mobbning och utanförskap:

Skaffa kunskap

– Kunskap behövs för att lära sig känna igen signaler och för att förändra.

Lär känna varandra

– Se till att alla i gruppen lär känna varandra mer än till namn. Det är svårare att mobba någon man känner.

Gemenskapsfrämjande övningar

– bra metod för att lära känna varandra. Är gruppen stor, blanda kamrater och okända.

Diskutera värderingar

– Diskutera normer och vad man som grupp vill stå för. Kom överens om förhållningssätt och att hela gruppen har ett ansvar.

Skapa en gemensam värdegrund

– Skapa ett gemensamt ställningstagande som alla är överens om. Det kan utformas som ett avtal som alla medlemmar skriver under.

Dela ansvaret i gruppen

– Om någon är utanför eller avvikande och en enda person ska "ta hand om" den kan det bli besvärligt eller ansvaret bli för tungt. Personer som varit utanför länge kan ha svårt med det sociala spelet och kan reagera antingen aggressivt mot närmandet eller förvandlas till en "igel". Flera måste vara delaktiga.

Hur identifierar man mobbning?

Personlighetsförändring

– någon förändras plötsligt, blir mer aggressiv. Kamraterna försvinner och personen går ofta ensam.

Utebliven närvaro

– kan bero på att något är fel. Fråga.

Den ensamma

– är inte alls alltid ensamvarg, även om han eller hon säger sig inte vilja delta i gemensamma aktiviteter. Det är en vanlig undanflykt för någon som är utsatt. Här är det viktigt att fundera på vad som verkligen pågår.

Hur tar man emot nykomlingar?

Att vara ny i en grupp kan upplevas som besvärligt. En del kommer in i föreningen via vänner och då är det enklare, men den som kommer helt ensam kan känna stor osäkerhet.

– Ledarens jobb är att vara en brygga in i gruppen. Ett konkret problem för ledaren att ta tag i är att

hitta personer i gruppen som passar ihop och hjälpa dem att lära känna varandra genom praktiska uppgifter, till exempel, säger Maria Hammarström, Svenska Kyrkans Unga.

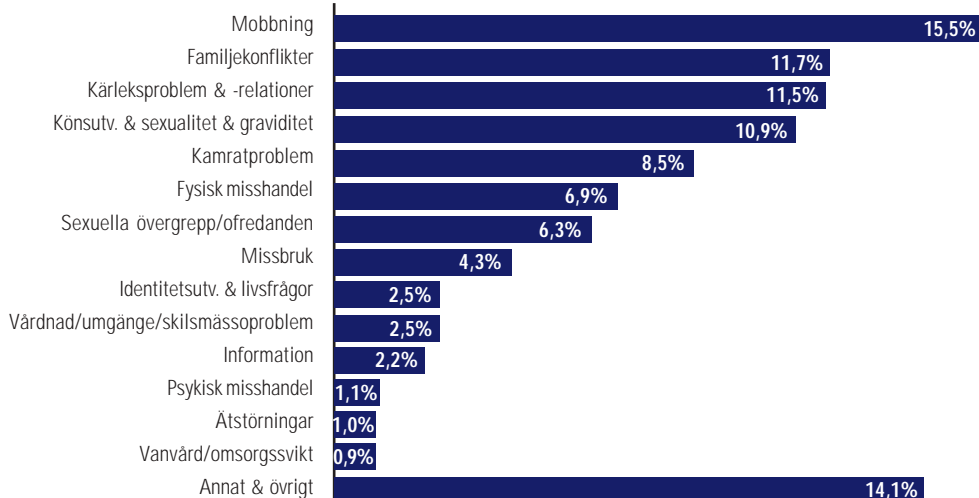
I Centerns ungdomsförbund, CUF, har frågan diskuterats vid flera tillfällen och Per-Anders Jansson, riksombudsman säger:

– Ett personligt bemötande är viktigt. Varje ny person ska presenteras och personen som tagit med den nya kan hjälpa in denne i sammanhanget. Den som tar med någon ny kan fungera lite som en fadder. Varje medlem ska ha ett personligt utbyte. Om en ny person anmäler intresse via e-post ska man givetvis ringa upp den personen och berätta mer om verksamheten. Det är viktigt att få människor att känna sig behövda, att ge dem en chans att fylla en funktion, men utan att lassa på dem en massa uppdrag som känns för stora.

Kamratgänget – både styrka och svaghet

En annan fråga för föreningar är kamratgängen. Många lokalavdelningar kan vara uppbyggda av just kamratkretsar, antingen har de bildats inom föreningen eller är ett kamratgång som bildat föreningen.

Problemområden vid barnsamtal

Källa: BRIS Helårsrapport 2000

Maria Hammarström säger om kamratgrupper:
– Kamratgång utgör ofta stommen i verksamheten lokalt. Det kan vara positivt för de kan vara en grupp som drar folk in i verksamheten, eller negativt om folk inte kommer in i gruppen. Det andra som kan vara negativt är att när de slutar eller flyttar så dör verksamheten. Det här är något som alla känner till och det är viktigt att försöka rekrytera yngre så att verksamheten kan leva vidare.

Per-Anders Jansson på CUF ser också kamratgrupperna som både en styrka och en svaghet för lokala avdelningar. Ledaren i gruppen är väldigt avgörande för att påverka situationens utveckling, menar han.

– Genomströmningen av medlemmar är väldigt stor. Många prövar på medlemskap men försvinner. Jag vill att uppföljningen och analysen ska bli bättre när någon slutar.

De som inte passar in

Maria Hammarström, Svenska Kyrkans Unga, berättar om hur organisationen ser på att vara annorlunda:

– Målet är att alla ska vara välkomna i lokalavdelningarna och att ledaren försöker vara uppmärksam och ser på hur alla sorters människor ska få plats.

– Schablonen är att våra medlemmar är lyckad medelklass. Men man kan säga att till oss kommer även två grupper som är lite udda. De som anses vara mogna än sina jämnåriga. De anses inte som coola i skolan, men hos oss får de vara sig själva. Den andra gruppen är strulputtarna. De kanske har straffat ut sig i skolan. Hos oss blir de sedda för det de är, inte för att det är coola eller tuffa. Ibland är det svårt för dem att stanna kvar, men om de gör det blir de ofta väldigt aktiva, som till exempel ledare.

– Strulputtarna har ett stort behov av att bli sedda och bekräftade. Om man orkar och har resurser kan det bli väldigt bra, men om ledarna inte hinner eller har resurser att ge den uppmärksamheten kan det bli destruktivt. Då måste man ta en diskussion. Om inte beteendet förändras kan man i värsta fall vara tvungen att be någon lämna gruppen. Men jag har aldrig hört om att någon medlem blivit utesluten.

– Jag tycker kyrkan är bra på att ha med människor att göra. Där samlas människor som tycker att människor är viktiga, men det betyder inte alltid att man är proffs på att ta hand om människor med sociala problem. Och många efterlyser mer utbildning.

Svenska Kyrkans Unga genomförde 1996 en seminarieriserie som hette "Skapad till vänskap" som samlade 200 barn- och ungdomsledare och gjorde då ett speciellt material som ledarna fick. De har också anordnat föreläsningar i lokalavdelningar om mobbning och utanförskap.

Att skapa gemenskap

Per-Anders Jansson, CUF, berättar:

– Vi leker mycket ofta barnsliga lekar på kvällarna och det är ganska typiskt för vår organisation, tror jag. Sällskapslekar som man kanske inte håller på med långt upp i 30-årsåldern. Det förekommer inte heller alkohol på våra stämmor, vilket jag tror bidrar till en trevlig och positiv stämning.

– Det är viktigt att attityden är öppen. Eftersom det i vårt informationsarbete ingår att undervisa andra om till exempel härskartekniker så är vi ganska medvetna och försöker synliggöra det när det dyker upp på våra egna möten.

– Det är viktigt att alla blir sedda i en förening. Ett bra sätt är att använda sig av nya mötesformer för att visa intresse för alla som är med. Heta stolen är en bra övning.¹

---

¹ Heta stolen går till så att den som leder gör ett påstående eller ställer ja och nej-frågor. Till exempel: Dödsstraff är hemskt. De som håller med byter stol. På så sätt tvingas alla att tänka efter och ta ställning. Den som leder kan ibland stanna leken och fråga någon varför de bytte stol eller satt kvar. På så sätt får många komma till tals, men formerna är samtidigt lekfulla.

Demokratiska rebeller

text: Ira Mallik

Anna Jonsson

ordförande, Fältbiologerna

Niklas Berg

projektanställd, Förbundet Djurens rätt, gör hemsidan: www.hypatia.nu

Jonas Franksson

förbundsordförande, Förbundet Unga Rörelsehindrade

FAKTARUTA

Organisation	Antal medlemmar	7-25 år
Fältbiologerna	4 614	3 508
Förbundet Djurens Rätt	47 173	–
Unga Rörelsehindrade	5 392	5 197

Många av ungdomsorganisationerna vill påverka samhället, politiken och sin omvärld. Hur ser de på sin roll? Vågar de utmana makten och den rådande ordningen? Har de någonting att lära av de nya proteströrelserna som vuxit sig allt starkare under 1990-talet?

Ungdomar engagerar sig allt mindre i politiska partier och ungdomsförbunden har tappat medlemmar. Samtidigt har vi de senaste tio åren läst om veganer, antirasister, gatufester, demonstranter. Det har vuxit fram en mängd nya rörelser i Sverige som inte utgår från de etablerade politiska sammanhangen och som ofta använder okonventionella metoder för att skapa uppmärksamhet kring sitt budskap. Men gränserna mellan organisationer och nya rörelser är inte heller så solklara som många tror.

Fältbiologernas ordförande Anna Jonsson tycker att ungdomsorganisationerna har en självklar roll att fylla i att utmana beslutsfattare och företag om så behövs.

– Föreningar kan vara den radikala pådrivande kraften för förändringar. Vår roll är inte att anpassa oss till den givna politiken. Det är vårt ansvar som medborgare att protestera när demokratin inte fungerar och att belysa de fel som samhället har.

Organisationer har en viktig plats att fylla i demokratin. Men av den anledningen måste de också vara

kritiska till de beslut som fattas. Anna Jonsson tycker att det finns flera olika sätt att utmana makten.

– Jag tror att man ska ställa de obekväma frågorna. Det går att utmana etablissemangen med traditionell debatt och genom att belysa en viss fråga.

Men fältbiologerna arbetar också med andra metoder.

– Vår nisch är att få folk att skratta, som nu sist när vi gjorde en aktion vid miljöministermötet i Kiruna. Då överräckte vi en hink med vatten med en skylt där det stod "Jukkasjärvi Ice Hotel 2050" till miljöministern. Det var för att visa vad som kommer att hända om man inte gör något för att stoppa klimatförändringarna. Sådana symboler är också ett effektivt sätt att få folk att tänka till.

– Klimatfrågan är så stor och ödesdiger att den är lätt att slå ifrån sig, och då kan symboler vara enklare att ta till sig. Sådana aktioner är en underfundig metod att dra uppmärksamhet till en fråga.

Större flexibilitet

Hon tycker att de mer etablerade organisationerna har en del att lära av att titta på de nya rörelserna.

– Hos dem finns det en större flexibilitet och en förmåga att ta hand om eldsjälarna. Hos organisationerna blir det ibland att man tittar mer på strukturen än innehållet. Sedan finns det förstås ytterligheter.

– Fördelen med att organisera sig är att många tillsammans kan åstadkomma väldigt mycket. Organisationerna har också ett välkänt namn och en kontinuitet som ger möjlighet att bygga upp ett förtroende hos allmänheten.

Fältbiologerna menar också att det i vissa fall kan vara rätt att bryta mot lagen genom civil olydnad. Samtidigt menar Anna Jonsson att aktionerna i sig aldrig får bli målet.

– När samhället bryter mot sina egna lagar, till exempel när det gäller mänskliga rättigheter eller miljö, då finns det anledning att belysa det. Då kan

civil olydnad vara ett sätt att belysa att samhället inte följer de lagar det ställt upp.

Niklas Berg gör hemsidan hypatia.nu, en mötesplats för dem som intresserar sig för aktivism och djurrättsfrågor. Att ungdomar är oengagerade tycker han är en myt.

– Det är inte det att de inte engagerar sig, de engagerar sig bara inte i partier och ungdomsförbund. De nya rörelserna fångar upp ett missnöje mot den traditionella politiken som många känner. Det är bra och det är vad partierna måste förstå, så att de kan förnya sig istället för att gå runt och säga att de unga inte engagerar sig.

Aktivister friare

Han tycker att det är viktigt att det finns fler grupper som är engagerade än de traditionella föreningarna. Aktivisterna har en annan frihet än föreningarna.

– Det är viktigt att det finns en radikal röst som säger ifrån och som vågar visa att man är arg.

Att definiera vad aktivism innebär är inte helt enkelt. Det positiva med nätverksarbete, menar Niklas Berg, är att alla är delaktiga.

– Det kan vara några stycken som kommer överens om att man ska jobba med en fråga. Genom mejlinglistor eller kompisar hittar man andra som vill vara med. Grupperna behöver inte vara så varaktiga utan varar så länge man arbetar med frågan, men fördelen är att man försöker frångå en hierarkisk struktur. En hierarkisk struktur innebär att några ska leda och andra följa. Skitgöret görs av de flesta och ett litet antal bestämmer. Det är bättre att försöka dela på arbetet.

– Att frångå det där gör att man känner sig friare, det blir öppnare och lättare att arbeta och nya känner sig välkomna.

Att det är många unga som väljer att arbeta i sina egna grupper istället för att söka sig till föreningar, tycker han inte är så konstigt.

– Jag tror att det handlar om att det känns trögt i de gamla organisationerna, att det känns mer meningsfullt när man har kontakt med alla som arbetar. De stora etablerade organisationerna är inte lika flexibla. De nya rörelserna är mer öppna för att agera direkt, och för nya åsikter. De kan anpassa sig efter vår tid och tar upp de frågor som är aktuella nu och har större möjlighet att anpassa sig efter aktivisterna.

Däremot finns det problem av andra sorter. Pengar är en ständig brist för många aktionsgrupper och nätverk. Något som begränsar handlingsutrymmet. Gruppernas lösa struktur gör också att den riskerar att falla samman om ingen känner sig ansvarig.

Niklas Berg som just nu är projektanställd på Förbundet Djurens rätt menar att organisationerna har en viktig roll att fylla.

– De granskar remisser till exempel. Och eftersom de är mer etablerade har de en stark röst när de säger ifrån. Då hörs det.

Men han tycker att det är bra att de etablerade föreningarna och ungdomsförbunden har fått konkurrens.

– De behöver kompletteras av andra grupper. Då måste de bli bättre själva. De traditionella organisationerna har gjort sig beroende av makten och samhället i sitt arbete. Många nya rörelser är bra på att utmana makten. Där engagerar sig människor för att de vill någonting, inte för att de fått ett medlemskap i födelsedagspresent.

Aktionen som medel för förändring

– Att utmana makten är det som ger oss existensberättigande, säger Jonas Franksson på Förbundet Unga Rörelsehindrade. Vi försvarar intressen som annars inte tillvaratas i samhället och det är det som är vår roll.

– Vi arbetar för att nå resultat och där räcker inte konventionella metoder utan man är tvungen att gå ett steg längre för att uppmärksamma allmänheten på våra frågor och synliggöra det vi upplever.

Unga Rörelsehindrade har gjort flera uppmärksammade aktioner mot kollektivtrafiken i protest mot att bussar och tåg inte är handikappanpassade.

– Det är en demokratisk rättighet att kunna använda kollektivtrafiken. Det står inskrivet i en lagtext från 1979, men trots det har inget hänt. Vi undrar om kollektivtrafiken ska fortsätta att bryta mot lagen.

– Vi gjorde en aktion på Slussen i Stockholm där vi åkte fram och spände fast oss i bussen för att hindra den från att ta sig vidare. Vi hade megafoner och delade ut flygblad. Det här var en söndag vid tretiden. Vi fick väldigt positiva reaktioner, hela Slussen applåderade.

– Det var i motsats till när vi gjorde en aktion som stoppade sista nattbussen hem, då blev vi bortsläpade av vakter och folk var jävligt förbannade. Det här är en avvägning. På Slussen fick vi allmänheten med oss och det är positivt. Vid den andra aktionen blev det väldigt aggressivt, men det finns en poäng med det för då fick folk själva uppleva det vi upplever varje dag. Och den frustrationen vi upplever. Det är också en metod.

Media gillar aktioner

Massmedierna är förtjusta i aktioner. Protester gör sig bättre på bild än seminarier. Det är också någonting som Unga Rörelsehindrade märkt av.

– Om man vill nå ett resultat så finns det ingen väg som är mer effektiv än aktioner och synliga protester. Det ger uppmärksamhet som skapar press på politikerna. Givetvis ska man börja med en öppen diskussion, men när det gäller kollektivtrafiken är det en fråga som vi har arbetat med så lång tid utan att det skett några förändringar.

– Aktionerna har varit ett lyft för organisationen. Vi har fått en helt annan uppmärksamhet i media än tidigare. Och våra frågor har blivit synliggjorda. Folk vet vilka vi är. Med tanke på att vi bara har 750 medlemmar så syns och hörs vi mycket. Uppsvinget har varit enormt i medierna, men det syns inte i medlemssiffrorna faktiskt.

– De andra handikapprörelserna arbetar inte med sådana här metoder. Generellt sett har personer med rörelsehinder varit väldigt tysta i debatten, och många ser det här som något positivt. Vi har blivit som en förtrupp för handikapprörelsen. De andra tycker det är bra, men kanske mer i det tysta.

– Skillnaden är att vi har en klar ideologisk ståndpunkt. Vi ser våra frågor som medborgarrättsfrågor och inte som vårdfrågor. Vi har lyft frågorna till att det handlar om förtryck och diskriminering.

Samtidigt tycker han inte det är så konstigt att vissa organisationer väljer enkla aktiviteter som att samlas en grupp och göra något mysigt. Men videokvällar som aktivitet har Jonas Franksson inget till övers för.

– Att titta på video är ju sånt man gör ändå. Men det är den sortens aktiviteter som premieras. Systemet är uppbyggt så att det är sånt man får bidrag för, från Ungdomsstyrelsen till exempel, och inte för aktioner.

Tips för att göra aktioner:

Skapa allianser

Se vilka fler som kan vara intresserade av de frågor du jobbar med. Man behöver inte vara överens om allt, men kanske finns det områden där det går att samarbeta. Det är jätteviktigt att inte bli isolerad.

Agera

Var inte rädd, du har allt att vinna. Även om allt inte händer på en gång så stärker en aktion många andra. Det leder till uppmuntran och inspiration.

Dokumentera

Det är bra att ha med sig en kamera eller videokamera vid aktionstillfället. Dels för att det är kul att kunna sprida det och dels för att det brukar gå lugnare till när det finns en kamera på plats.

Demokratiska möten

Bygg upp en fungerande arbetsgrupp. Ska man jobba med motstånd under lång tid är det viktigt med demokratiska arbetsformer. Om man inte strävar efter demokratiska former är det risk för

att folk skriker i mun på varandra och att den som skriker högst tar över mötena.

Utvärdera

Det är viktigt att träffas efter aktionen och snacka om hur det gick.

Ha kul

Anordna stödfester, festivaler och andra saker där alla kan vara med. Det är viktigt att alla känner att de kan bidra med något. Det går inte att bygga ett motstånd på att alla ska vara superaktivister.

Det behöver inte vara olagligt

Det finns massor av saker att göra som har minst lika stor effekt som olagliga saker. Gå ut i skolor och föreläs eller starta namninsamlingar är ett bra sätt att få direktkontakt med folk och starta en debatt. Ett annat är gatuteater.

Källa: Boken Motstånd, Bokförlaget DN, 2001

Synas där ungdomar finns - viktigast för att bli fler

text: Thomas Östlund

Jonas Skogsberg

projektledare,
Fältbiologerna

Johan Eriksson

förbundssekreterare,
Sveriges Hundungdom

Anton Larsson

ombudsman,
Ung Vänster i Halland

Ann-Helen Fernberg

ombudsman, Unga Örnar
i Östergötland

FAKTARUTA

Organisation	Antal medlemmar	7-25 år
Fältbiologerna	4 614	3 508
Sveriges Hundungdom	6 105	5 095
Ung Vänster	12 676	12 374
Unga Örnars Riksförbund	25 797	16 244

Fler medlemmar. Säg den förening som inte önskar sig det. Men vad ska man göra när medlemssiffrorna pekar nedåt, år efter år? Hur ska man få den negativa trenden att vända?

När vi frågar aktiva i några ungdomsorganisationer kommer alla med liknande svar – för att få medlemmar gäller det att ha idéer som bär, spännande verksamhet eller förmåner som lockar.

Men om ungdomarna ändå sviker, ja då sprider sig lätt viss oro i organisationen.

En som vet är Jonas Skogsberg. Han jobbar i ett projekt för att lösa Fältbiologernas medlemskris. Organisationen balanserar på den magiska gränsen för statligt grundbidrag som går vid 3 000 medlemmar i åldern 7-25 år. Medlemssiffrorna har pekat nedåt under en lång följd av år.

– Jag tror vi har förträngt det länge. Men nu har de flesta insett att något måste göras, säger han.

Kompisgäng – öppenhet

Fältbiologernas klubbar består ofta av kompisgäng, tätt sammanhållna och med stark gemenskap. Kul för dem som är med, svårt för den som kommer ny.

– Det här är ett problem. Många har bilden av fältbiologen klädd i gröna militärbyxor, islandströja och Känkenryggsäck, och i viss mån stämmer den, även om det inte gäller alla, säger Jonas Skogsberg.

Det här leder till att många nya hoppar av, kanske för att de inte lyckas få plats i gemenskapen – eller känner att de som är med vet mycket mer om natur- och miljöfrågor.

– En del känner nog att de inte kan uppfylla kraven för att vara fältbiolog, fast vi egentligen vill vara en organisation öppen för alla.

Sammansvetsade kompisgäng kan också göra föreningar kortlivade, vilket Johan Eriksson, förbundssekreterare på Sveriges Hundungdom kan ge många exempel på.

– Det räcker med att några flyttar för att hela klubben ska upphöra, säger han.

Sveriges Hundungdom har under de senaste två åren minskat från 8 500 till 6 500 medlemmar. Till en del förklarar Johan Eriksson nedgången med att antalet

hundägare i stort har minskat. När dessutom moderorganisationen Kennelklubben drog in tidningen Hundsport, som tidigare automatiskt gick till alla medlemmar, föll medlemsantalet ytterligare.

– Men det var mest äldre som hoppade av, så vi såg det inte som ett särskilt stort problem. Man vill ju helst inte säga att det påverkar stämningen i organisationen negativt. Men visst märks det ibland att man jobbar i motvind, även om det inte är någon panik.

Ökat med 40 procent

I motsatt läge befinner sig Anton Larsson, ombudsman på Ung Vänster i Halland. Enbart hösten 2000 ökade distriktet medlemsantalet med 40 procent.

– Vi har två plus på vår sida. Dels har vi lyckats bredda oss, dels är det inne att vara vänster nu, vilket det inte var i början av nittioalet, säger han.

Även Anton Larsson ser risken med alltför inåtvända kompisgäng i klubbarna – och det är just här som

Ung Vänster har breddats. Ungdomar i olika åldrar och med skiftande bakgrund har kommit med.

– Det är viktigt att inte alla klär sig lika, lyssnar på samma musik och talar samma språk. Då bildas lätt slutna grupper som andra har svårt att komma in i, säger han.

Även om Anton nu känner att Vänsterpartiet seglar i medvind möter han ungdomar som inte tror att de platsar, därför att de inte håller med om allt.

– Vi förklarar att man måste dela våra grundvärderingar, men inte ställa upp på alla åsikter, det gör ingen i Ung Vänster.

Personliga kontakter

Centrala värvningskampanjer tror varken Anton, Johan eller Jonas särskilt mycket på. Den i särklass viktigaste metoden är den personliga

kontakten. Och att synas i så många sammanhang som möjligt – på skolor, festivaler, sportevenemang och överallt där det finns ungdomar.

– Många går inte med, helt enkelt därför att ingen har frågat, säger Anton Larsson.

Ung Vänster satsar hårt på att finnas ute på skolorna, med bokbord och klassrumspresentationer.

– Den klassiska flygbladsutdelningen är suveränt bra.

Alla som visar intresse blir uppringda och inbjudna till en klubb.

– Då gäller det att ha en verksamhet som passar alla. En del är aktivister och vill jobba utåtriktat, andra mer inåt i klubben. Det får heller inte bli för stora möten där bara några få pratar.

Öppenhet

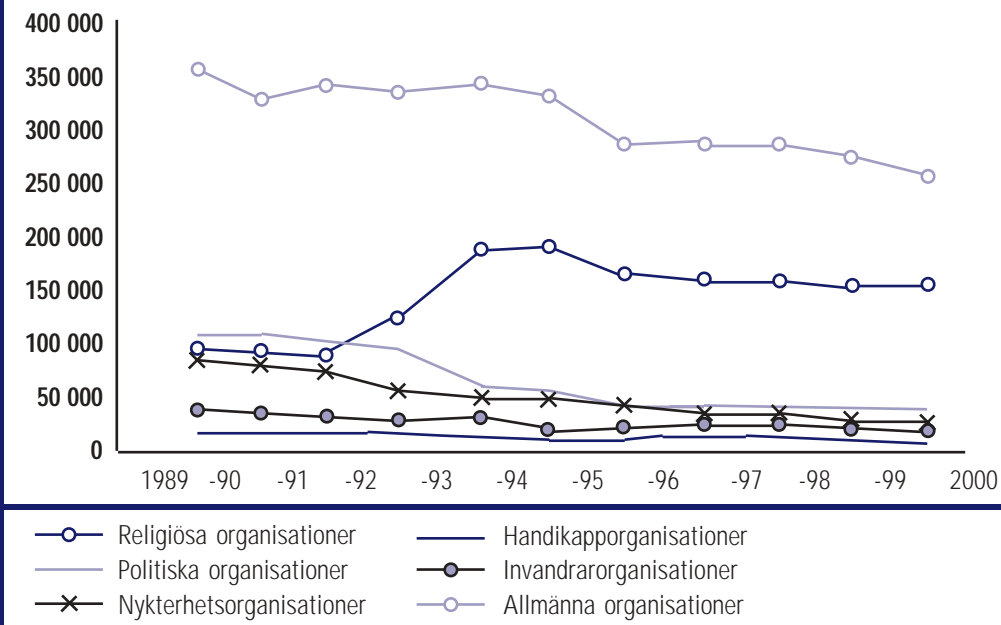
Fältbiologerna vill knyta kontakt med till exempel biologilärare för att den vägen nå fram till natur- och miljöintresserade ungdomar.

Förnyelse av föreningslivet

Allt färre ungdomar väljer att gå med i en traditionell förening, visar utvecklingen under 80- och 90-talen. Men tittar man på ungdomsorganisationerna i stort så har antalet medlemmar de senaste åren legat stabilt kring 600 000. Ungdomar är engagerade och organiserar sig – men de söker nya, flexibla och öppnare organisationsformer. Många gånger samlas man kring en konkret fråga eller ett projekt snarare än att man väljer ett mer långvarigt engagemang i en folkrörelse.

Källa: Sammanfattning av regeringens proposition På ungdomars villkor, 1998/99:115

Antal medlemmar i ungdomsorganisationer som fått statsbidrag under verksamhetsåren 89/90 – 99/00

Källa: Ungdomsstyrelsen

– En positiv diskussion är på gång. Ett slags nytänkande som handlar om öppenhet och tolerans, säger Jonas Skogsberg.

Fältbiologerna är en rakt igenom ung organisation. Det innebär att det ställs höga krav på dem som är med. Inga färdigserverade aktiviteter.

– Vill du åka till Spanien och kolla på fåglar måste du fixa allt själv, från början till slut.

Det här ställer krav på medlemmarna och kan vara ett hinder för den som gillar natur och miljö, men kanske inte vill eller kan arrangera allt själv, utan bara delta.

– Vårt största problem är egentligen inte att få söker sig till oss, utan att så många lämnar oss, säger Jonas Skogsberg.

Liknande problem finns i Sveriges Hundungdom. Många unga hundägare går en kurs med sina valpar.

De löser medlemskap i Sveriges Hundungdom, går kursen och lämnar sedan föreningen.

En nyckelfråga är att få fler instruktörer, som kan hålla i olika slags kurser – och på så sätt knyta medlemmarna fastare till klubben. Med hjälp av ett studieförbund utbildas nu nya instruktörer.

– Det finns ju många ungdomar som är intresserade av hundar men som saknar egen hund, även dem vill vi nå, säger Johan Eriksson.

Brist på kunskap

Ett dilemma när det gäller att förklara uppgångar eller nedgångar i medlemsantalet är helt enkelt bristen på kunskap. Varför hoppar vissa av? Vad gör att andra stannar? Hur kan man bli mer effektiv i att synas och rekrytera?

Svaren på dessa frågor saknas i många organisationer, och sällan finns resurser eller ork att ta reda på dem.

– I allmänhet tror jag att kunskapen både centralt och lokalt om hur man värvar medlemmar är dålig, säger Johan Eriksson.

Jonas Skogsberg beskriver Fältbiologerna som en extremt "platt" organisation, där centrala initiativ möts med misstro. En av hans uppgifter är just att ta reda på mera – med målet att vända den negativa medlemstrenden. En enkätundersökning bland medlemmarna är en del i det projekt som Jonas Skogsberg leder.

– Tidigare har många ryckt på axlarna och sagt att "huvudsaken är väl att vi som är med har kul i vår klubb". Men bara det håller inte längre, anser jag.

Föreningen som vände trenden

Från att nära nog ha varit utplånade i början av nittioalet har nu Unga Örnar i Östergötland stadigt stigande medlemssiffror. Hur kommer det sig?

Ombudsman Ann-Helen Fernberg berättar om en förening som hade stelhat i sina former – men gjorde en nystart.

– Vi rasade i en utförbacke, eller snarare utför ett stup, beskriver hon läget för knappt tio år sedan.

Första steget var att "jobba bort en massa nejsägare", som Ann-Helen uttrycker det. En smärtsam men nödvändig process. Det fanns en del vuxna bromsklossar i styrelsen och bland ledarna som inte ville jobba för att nå målen, till exempel om verksamhet med utsatta barn och ungdomar.

– Det handlade inte om att sparka ut personer vi inte trivdes med, men man måste reagera när vissa inte vill jobba enligt demokratiskt fattade beslut, säger Ann-Helen.

En del personer ombads till slut att använda sin energi någon annanstans.

– Nästa steg var att fråga barn och ungdomar: Vad vill ni ha oss till?

Låter kanske självklart, men i Unga Örnar finns många vuxna ledare och förtroendevalda – och då kan "så-här-har-vi-alltid-gjort"-mentaliteten lägga locket på nya initiativ.

– Flexibilitet är ju jobbigt, men ett måste för den som vill nå ungdomar, säger Ann-Helen.

En vändpunkt för Unga Örnar i Östergötland var när man tillsammans med LO startade sommarläger för familjer.

– Det finns ett enormt behov av bra sommaraktiviteter, inte minst för ensamstående föräldrar. Att få deltagare är inga problem, säger Ann-Helen.

Läger är ett utmärkt tillfälle att rekrytera nya medlemmar och ledare, menar hon. Vill man starta verksamhet på en ny ort är ett familjeläger ett perfekt sätt att knyta till sig människor.

Om sin egen roll som ombudsman säger Ann-Helen:

– Jag betyder nog rätt mycket. Att vara lyhörd är det viktigaste.

Ann-Helen Fernbergs fem tips för att vända en negativ medlemstrend:

Ta reda på

– vad barn och ungdomar vill i stället för att göra det ni tror att de vill.

Ta hand om ledarna

– frivilliga ledare måste få stöd och utbildning.

Höj medlemskapets status

– alla i verksamheten ska vara medlemmar och man måste förklara varför.

Fånga tillfället i flykten

– om någon visar intresse, ledare eller deltagare, går det inte att vänta ett halvår innan de får någon respons.

Säg hellre ja än nej till nya idéer

– var stolt även om du misslyckas, då har du i alla fall försökt.

Demokrati - ska man det ta på allvar?

text: Bengt Harju

Lars Salvesen
ordförande,
Landsråd för
Norges Ungdoms-
organisationer

Thomas Aronsson
rektor, Viskada-
lens folkhögskola

Jenny Carlsson
ordförande,
Sveriges Elevråd,
(SVEA)

Hanna Jonsson
ordförande, Sveriges
Roll- och Konfliktspels-
förbund, (SVEROK)

Anders Öberg
förbundskassör,
Unga Örnar

Caroline Sjöblom
styrelseledamot,
Eleverorganisationen i Stockholm

FAKTARUTA

Organisation	Antal medlemmar	7-25 år
Sveriges Elevråd, (SVEA) (SVEA: har inga enskilda medlemmar, ansluter elevråd till Organisationen, har ca. 250 st elevråd anslutna)	–	–
SVEROK	20 121	18 542
Unga Örnars Riksförbund	25 797	16 244
Eleverorganisationen	8 146	6 904

Kris i demokratin! Organisationerna har stelnat och spelat ut sin roll!! Organisationerna tappat medlemmar! De unga flyr föreningslivet och de politiska partierna!

Så ser ofta den mediala beskrivningen ut av ungas engagemang. Men undersökningar som gjorts under senare år visar på andra bilder. Den ena att ungdomars samhällsintresse fortfarande är stort och att det också har ökat under en längre tid. Den andra att individualismen ökar bland unga.

Engagemanget följer heller inte samma mönster som tidigare. Olika rapporter, bl.a. från Ungdomarnas demokratikommission, visar att unga både tror på det demokratiska systemet och anser att partier och

ungdomsorganisationer är bra kanaler att påverka genom. Men de väljer inte alltid själva denna väg för att kanalisera sitt engagemang. Det som efterfrågas är förutsättningar att driva de frågor och verksamheter som man är intresserad av, kortare beslutsgångar och att engagemanget inte ska behöva vara livslångt. Samtidigt som sammanhållning och social gemenskap är andra viktiga förutsättningar för engagemanget.

Ett sätt sammanfatta utvecklingen är att unga mår alltmer om sitt oberoende och värjer sig för alla former av auktoriteter samtidigt som de är beredda att lägga ner både tid och energi på gemensamma angelägenheter.

Motsvarar då föreningslivet dessa förväntningar? Finns det utrymme i organisationerna för unga att verka och kanalisera sitt engagemang? Är man fast i gamla strukturer eller går det att vitalisera de gamla organisationerna? Eller måste man bygga en ny organisation för att nå ungdomar?

Förnya arbetsformerna

I Norge har man arbetat en hel del med organisationernas roll och behovet av förnyelse av både arbetsformer och verksamhetsfrågor. Lars Salvesen, ordförande för Landsråd för Norges Ungdomsorganisationer menar att det är många faktorer som påverkar organisationernas roll i samhällsdebatten.

– En viktig del är att samhället blivit mer individualiserat. Det är en trend som inte bara gäller ungdomar men som påverkar ungdomarnas syn på engagemang och sättet att organisera sig. Ungdomar väljer i mindre utsträckning att organisera sig i kollektiva sammanslutningar och det påverkar organisationernas status och ställning i Norge.

– Går man in i en organisation vill man också göra något på egna premisser mer än tidigare. Unga är mer kritiska till att köpa så kallade paketlösningar och ställer därför högre krav på delaktighet i den organisation som man valt att engagera sig i. Samtidigt blir de "livslånga" engagemangen i organisationerna inte lika viktiga som tidigare utan man kliver av och på i ett annat tempo. Engagemanget blir kortvarigare.

Nya trender

En orsak till det kortare engagemanget är att det idag finns fler möjligheter än tidigare. Som exempel nämner Lars Salvesen miljöfrågor.

– Där det tidigare bara fanns en eller två organisationer på området finns det idag många fler. Det gör att man lättare kan flytta sitt engagemang dit man tycker att man får gehör. Det bidrar också till att kraven på delaktighet och demokratisering i organisationerna ökar.

– Här har de mer etablerade organisationerna ett större problem än andra eftersom de nya rörelserna, i alla fall inledningsvis, är mindre auktoritetsbundna och plattare till sin struktur.

– Men samtidigt behöver inte utvecklingen bli en hämsko för organisationerna utan en möjlighet.

Idéburna ungdomsorganisationer, antal medlemmar och lokalavdelningar, 1999.

Organisationer	Antal organisationer	Antal medlemmar	Antal lokalavdelningar
Allmänna organisationer	36	316 600	4 950
Politiska organisationer	9	49 700	750
Invandrarorganisationer	12	36 300	250
Nykterhetsorganisationer	7	47 400	700
Handikapporganisationer	12	18 900	230
Religiösa organisationer	12	162 900	2 550
SUMMA:	88	631 800	9 430

Källa: Ungdomsstyrelsen

Nyckelfrågan är om de gamla organisationerna har förmågan att möta de nya trenderna och visa på vilka handlingsalternativ som finns.

Som ett exempel nämner han Norsk Naturungdom, (den norska motsvarigheten till Fältbiologerna), som började arbeta mer aktionsinriktat på miljöområdet. Det har lett till en kraftig ökning av antalet medlemmar i organisationen och det har stärkt organisationens roll i miljöarbetet i Norge.

– För att bli intressanta måste organisationerna våga utmana mer och skapa fler möjligheter för engagemang på individens egna villkor, säger Lars.

Tomas Aronsson, rektor på Viskadalens folkhögskola, tar också upp behovet av att se över organisationsstrukturerna. Han har tidigare arbetat inom ABF och i Folkbildningsrådet och märkte då att många organisationer har svårt att översätta sitt samhällsengagemang i konkret verksamhet och i organisationsstrukturerna i den egna organisationen.

– Det är lättare att prata om andras brister än sina egna och det är egentligen inte så konstigt utan ganska naturligt. Om man tar handikapporganisationerna som exempel så brinner de för sin idé om att ta tillvara medlemmarnas intressen gentemot samhället. Men när det gäller det interna arbetet är det inte lika lätt.

– Ett av problemen är avståndet mellan de olika organisationsleden, det andra är vilket mandat medlemmar och förtroendevalda har att agera på. Handikapporganisationerna är som regel ganska små och medlemmarna utspridda i stora regioner. Hur samlar man medlemmarna? Ska den som kan ta för sig alltid få komma till tals eller hämmar det dem som har lite svårare att göra sin röst hörd?

Tomas Aronsson lyfter också in andra konfliktmoment som trögheten i beslutsprocesserna som både kan vara positiv och negativ.

– Trögheten är en garant för dem som inte har samma förutsättningar att föra sina egna åsikter men kan samtidigt verka hämmande för dem som vill gå snabbare fram och som har sin uppfattning klar redan.

Vardagsmakt

– Demokrati är för mig främst ett konstitutionellt begrepp som ger alla människor möjligheter att utöva inflytande. Jag skulle också vilja fokusera demokrati-begreppet på vardagsnära frågor, på möjligheterna att kunna påverka sin vardag i närmiljön. Det är i detta perspektiv som demokrati får verkligt innehåll och meningsfullhet.

Tomas Aronsson menar att delaktighet är grunden för alla människors utveckling.

– Vardagsmakt skapar stolta och engagerade människor. Utan möjlighet att påverka skapar man

bara en negativ stress som blir missriktad och skapar misstroende.

Den debatt som förs tycker han handlar för lite om vardagsmakt och för mycket om den representativa demokratis brister.

– Det vore mer intressant om medierna istället för att debattera om det är för få eller för många av en viss sorts människor i fullmäktige, istället började diskutera vilka reella möjligheter människor har att påverka sin egen situation.

Jenny Carlsson, ordförande för Sveriges Elevråd, SVEA anser att debatten om demokratin i kris både är sned och snäv.

De politiska friheterna i Sverige är:

- Att ge ut tidningar
- Att meddela upplysningar och uttrycka tankar, åsikter och känslor
- Att inhämta och ta emot upplysningar
- Att anordna och delta i demonstration på offentlig plats
- Att sluta sig samman med andra föreningar

Källa: Boken Motstånd, Bokförlaget DN, 2001

– Den måste i högre grad handla om vad demokrati egentligen är och flytta fokus från partierna till den vardagliga demokratin som bygger på samtal och dialog mellan människor.

Hon tycker att det är för mycket likhetstecken mellan engagemang i partier och demokrati.

– Det måste handla mer om den näraliggande demokratin och möjligheterna till makt över den egna vardagen. Det är först då det kan leda till att människor i högre grad också vänder sitt engagemang mot partierna.

– Om man ska lösa den representativa demokratins kris måste man göra det genom att låta medborgarna engagera sig i de frågor de tycker är intressanta.

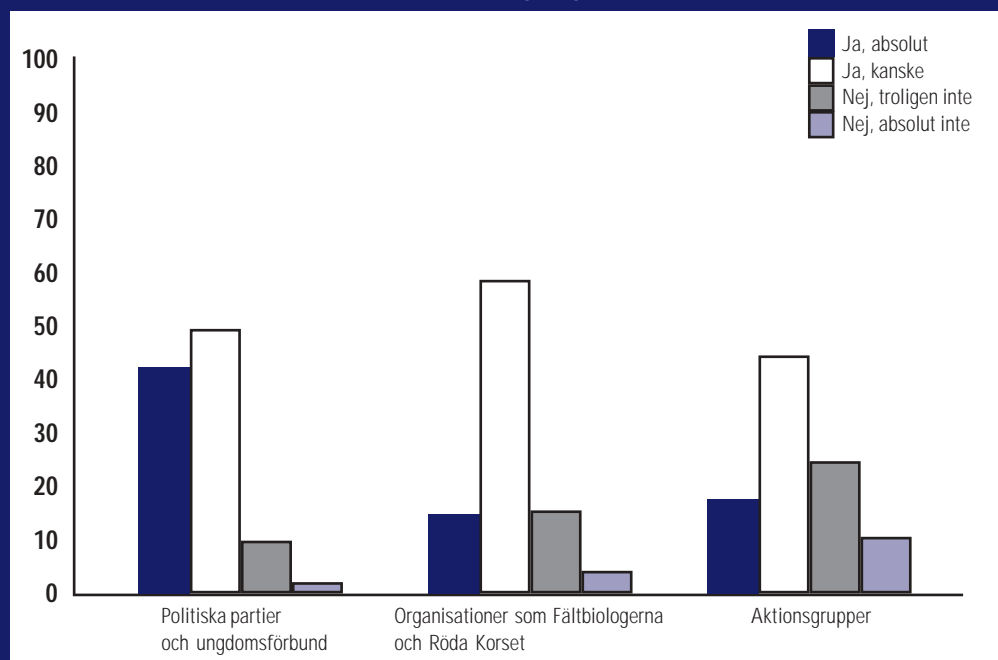
Jenny Carlsson tar skolan som ett exempel på vardagsdemokrati.

– Skolan spelar en oerhört viktig roll i demokratiarbetet men är tyvärr inte särskilt lyckosam på området. Arbetet med att utveckla skoldemokrati ger inte bara effekter på den enskilda skolan utan ger unga möjligheter att pröva att arbeta med demokrati i praktiken. Men debatten om skolan handlar sällan om demokratin och skolans viktiga roll i demokratin utan mer om lärarlönerna och lärarnas arbetsvillkor.

Intern demokrati

SVEA är en ny ungdomsorganisation i förhållande till många andra. Den bildades 1994 för att stärka elevrådets arbete. Målgruppen är elevråden på gymnasiet. 150–200 elevråd är anslutna och de representerar nära 50 % av samtliga elever i gymnasiet.

Är det effektivt att påverka samhällsutvecklingen genom... Procent

Källa: Ungdomarnas Demokratikommission, SKOP, 2000.

De förtroendevalda byts ofta ut i SVEA och stannar max tre år i styrelsen men oftast kortare tid.

– Men vi ser det inte som något problem, säger Jenny. Det är nog mer positivt än negativt för oss som organisation. För oss innebär det en ständig och kontinuerlig utveckling av styrelsearbetet och demokratifrågorna inom organisationen. Men för att vi ska kunna fungera måste vi ständigt jobba med vår interna demokrati.

– Det kan lätt bli ett legitimitetsproblem om man inte jobbar med den interna demokratin. Först går vi ut på skolorna och debatterar om elevinflytande och skoldemokrati och sedan fungerar vi inte i våra relationer i vår egen organisation eller att vi själva använder former som vi kritiserar i skolan.

– Ett av de större problemen vi har haft är att se till att alla i förbundsstyrelsen har en klar och tydlig roll och att inte avstånden mellan elevråden och förbundsstyrelsen blir för stort. Därför har vi börjat med att ha ett eget kontrakt för varje styrelseledamot.

– Det innebär att man mellan förbundsstyrelsemötena ska ha direkta kontakter med ett antal elevråd och några andra förbundsstyrelseledamöter, som man normalt inte har kontakt med, för att diskutera någon eller några frågor som förbundsstyrelsen ska ta upp på nästa möte. Men också att man även på andra sätt hittar former för att föra ner frågeställningar och få feedback på olika förslag och idéer som vi centralt arbetar med.

Demokratiarbete en bonus

Sveriges roll- och konfliktspelsförbund, Sverok, är en annan relativt ny organisation som vuxit snabbast bland de 80-tal organisationer som Ungdomsstyrelsen ger stöd till. Sverok bildades 1988 och har idag nästan 20 000 medlemmar.

– Fördelen med Sverok är att vi kan ge unga verktyg för att kunna påverka, säger Hanna Jonsson som är ordförande. Man får lära sig hur man går tillväga för

att göra ett spel, diskutera fram regler, göra manus eller hur man får kontakter med kommunen. För många är också Sverok den första kontakten man har med kommunen.

Men hon betonar att demokratiarbetet i Sverok kommer i andra hand och att Sveroks främsta uppgift är att göra det lättare att spela rollspel. Det andra blir mer en bonus. Men samtidigt anser hon att Sverok har en fostrande roll. Att fostra i demokrati är en viktig del i en organisation även om det inte är huvudsyftet med organisationen.

– Många blir säkert färgade av vårt sätt att tänka och se, en del skulle väl kanske se det som en viss form av indoktrinering men i så fall av positiv art. Att få pröva på hur man kan arbeta demokratiskt även i en liten spelförening med 7–8 medlemmar ger många gånger kunskaper som medlemmarna tidigare saknat.

Traditioner hindrar

Anders Öberg från Unga Örnar representerar en av de mer etablerade organisationerna. Unga Örnar har funnits i snart 70 år.

– En etablerad organisation bygger lätt in sig i organisationstraditioner både på gott och ont. Man kan lätt fastna i dåliga vanor och erfarenheten kan ibland stå i vägen för att ta till sig nya idéer. Men traditionerna ger också en organisation stabilitet och kan genom det skapa förutsättningar för engagemang genom att man redan har uppbyggda kontaktnät.

Unga Örnar lägger stor vikt på demokratiarbetet och bygger sin syn på Barnkonventionens principer som innebär att man bör utgå från ålder och mognad i demokratiarbetet.

– Det är viktigt att börja tidigt och ge förutsättningar för unga att engagera sig men utan att för den skull tvinga dem.

Caroline Sjöblom går på Nacka Gymnasium och är styrelseledamot i Elevorganisationen i Stockholm. Hon tycker att ungdomsorganisationerna har en viktig roll att spela.

– Men man måste leva som man lär! Det finns alltför många organisationer och företrädare som inte lever som de lär. Om man inte är trovärdig kommer ungdomarna att ganska snabbt genomsåda det och då har man förstört mycket mer än vad man har lyckats bygga upp.

Traditionerna anser hon spelar en viktig roll för möjligheten att komma ut och vara en pådrivare i ungdomspolitiska frågor.

– Utan traditionerna hade nog Elevorganisationen haft det mycket svårare att verka på skolorna men också gentemot regering, riksdag och Skolverket. I dessa sammanhang spelar traditionen nog en viktig roll. Men i förhållandet till ungdomarna på skolan så har det nog mindre betydelse.

Hon är däremot ganska tveksam till om organisationerna ska ha en fostrande roll. Rollen kan missbrukas och då blir den ett farligt redskap i demokratin.

– I en sann demokrati måste man få tycka vad man vill. Ordet fostrande står för ett negativt synsätt att unga ska stå på tillväxt.

Det vill hon inte veta av. Men samtidigt medger hon att även Elevorganisationen har en indirekt roll som demokratiskt fostrande. Caroline Sjöblom skulle hellre vilja beteckna Elevorganisationens roll som lärande.

– Många som har gått igenom Elevorganisationen skulle inte vara där de är idag om de inte hade fått möjligheterna att arbeta med skoldemokratifrågor.

Anställd bland frivilliga: " – Ibland känner man tacksamhetsskuld"

text: Thomas Östlund

Ola Åberg

ungdomskonsulent,
Röda Korsets Ungdoms-
förbund, (RKUF)

Andreas Sandin

ungdomsledare, Svenska
Missionsförbundets Ungdom,
(SMU)

Magnus Andersson

projektledare, CUF:s ungdoms-
projekt "Ungdomsfrid"

FAKTARUTA

Organisation	Antal medlemmar	7–25 år
Röda Korsets Ungdomsförbund	6 823	3 379
Svenska Missionsförbundets Ungdom	37 475	28 098
Centerns Ungdomsförbund	6 347	4 805

I frivilligorganisationerna finns inte bara frivilliga. De anställda spelar stor roll. Men vilken roll spelar de egentligen? Vem bestämmer vad som ska göras? Och hur ser en vanlig arbetsdag ut?

Kring dessa frågor samlade vi tre anställda från tre olika ungdomsorganisationer – Ola Åberg, 29 år från Röda Korsets Ungdomsförbund, Andreas Sandin, 22 år från Svenska Missionsförbundets Ungdom och Magnus Andersson, 19 år från Centerns Ungdomsförbund.

Beskriv vad ni jobbar med?

Ola, RKUF: Jag ser mig som en möjliggörare. De ungdomar som tar kontakt med oss ska få möjlighet att delta i en befintlig verksamhet eller hjälp att starta nytt.

Andreas, SMU: Jag organiserar Smu-arbetet i Gävle för de olika grupper vi har från 0–25 år. Jag jobbar mest med tonåringar, till exempel i samtalsgrupper

eller konfirmationsundervisning. Vi driver också en fritidsgård där jag jobbar en kväll i veckan.

Magnus, CUF: Mitt jobb är utåtriktat, framför allt är jag ute i skolklasser och pratar demokrati. Ställer frågor om sådant som ungdomar bryr sig om, låter dem ta ställning och diskutera. Det handlar alltså om att skapa opinion och lyfta fram ungdomsfrågor, främst om demokrati och främlingsfientlighet.

Vem bestämmer vad ni ska jobba med och hur ni prioriterar?

Andreas, SMU: Det är Smu:s styrelse som har gjort min tjänstebeskrivning. Inom ramarna för den bestämmer jag mycket själv, även om jag bollar det mesta med styrelsen.

Ola, RKUF: Vi gjorde en förändring för ett år sedan som innebär att även de som jobbar i distriktet är anställda centralt, med generalsekreteraren som arbetsgivare. Med styrelsen här i Gävle har jag en dialog om vad vi ska prioritera, de fungerar som arbetsledare.

Magnus, CUF: Jag har en komplex projektanställning. Arbetsgivaransvaret har Centerpartiets distriktsstyrelse och där finns en projektgrupp som jag träffar en gång i månaden. Arbetsledaransvaret har ungdomsförbundets distrikt. Det betyder att jag hamnar i en knepig roll, eftersom jag själv är distriktsordförande! Men jobbet bygger mycket på vad jag själv känner är rätt, eftersom det var jag som skrev projektbeskrivningen.

Vad känner ni för förväntningar – från frivilliga, förtroendevalda och från era moderorganisationer?

Ola, RKUF: I mina två distrikt finns 25 kommuner och rent praktiskt är det omöjligt att jag ska räkna till för alla. I moderorganisationen finns anställda konsumenter i flera av de här kommunerna. Om det ska det

bli ungdomsverksamhet i nya kommuner måste det byggas på ett visst samarbete.

Andreas, SMU: På mig är förväntningarna lagom ställda. Det har varit problem tidigare i församlingen, många har varit utarbetade och slutat. Därför har man ganska bra koll på vad man hinner och inte. Möjligtvis är förväntningarna för lågt ställda.

Magnus, CUF: Så känner jag också. Det är nog jag som ställer krav på mig själv, kanske för höga. Det ligger en stor stress i att göra ett ensamarbete. Jag brinner för rörelsen precis som ni säkert gör. Man blir aldrig nöjd och lutar sig tillbaka. Det är på nästa grej direkt.

Ola, RKUF: Precis så känner jag också. Pressen och stressen sätter man på sig själv.

Hur hanterar ni de höga förväntningar ni har på er själva. I föreningsarbete finns ju så många uppgifter, allt från att värva medlemmar och höja kvaliteten på verksamheten – till att påverka politiker och bedriva utåtriktad opinionsbildning.

Ola, RKUF: När det gäller att mäta framgång är ju medlemsrekrytering en faktor, men att bara få fler medlemmar ser inte jag som en framgång. Verksamheten är det viktiga.

Magnus, CUF: När det gäller medlemmar håller jag med dig. En av de få saker man varit tydlig med från projektgruppen är att jag inte ska syssla med medlemsvärning, utan i stället väcka intresse och bilda opinion. Jag tänker så här: engagerar sig ungdomar i SSU, MUF eller vad det än är, då har de i alla fall tänkt efter och tagit ställning.

Andreas, SMU: Jag kanske har en oprofessionell syn, men det är nog så att man prioriterar det som man brinner för som person. Om någon har en idé som inte jag brinner för – då blir det kanske inte så mycket av det... så är det nog.

Hur ser en vanlig dag ut på jobbet?

Magnus, CUF: En vanlig arbetsdag är svår för mig att beskriva, däremot en vecka. Kanske två dagar ligger jag ute på fältet, träffar ungdomstjänstemän och ungdomsråd i kommunerna eller besöker skolor. Sedan är kanske två dagar förberedelse- och efterarbete. En dag är ungdomspolitiskt arbete där jag skriver motioner och debattartiklar.

Ola, RKUF: För mig är det mycket administrativt, mer än vad jag trodde. Varje dag är det ekonomi. Medlemskontakt finns också varje dag, genom samtal och e-post. Och så funderingar kring framtida verksamhet – och hur vi ska få pengar till verksamheten. Hade vi mer pengar skulle vi kunna göra mycket mer.

Andreas, SMU: På kontoret på förmiddagarna handlar det mycket om verksamhetsplanering, till exempel de andakter och samtalsgrupper jag ska hålla i under veckan. Jag har också en hel del kontakter med ideella ledare. När du Ola säger att det är pengar som fattas, ser jag snarare att det fattas ledare. Därför är det viktigt att hålla kontakt, utbilda och stötta de vi har. Jag jobbar en hel del kvällar och helger och är helt ledig på måndagar.

Du Andreas som arbetar mycket i verksamheten, känns det som om du kan bli en slags "ställföreträdande ideell ledare"?

Andreas, SMU: Ja, det finns en klar risk att man anställer bort idealismen. Ingen vill det, men det är lätt hänt. Därför måste jag ta rollen som organisatör. Så långt det är möjligt vill jag att verksamheten ska byggas på ideella krafter.

Ni har väl också ett val mellan att arbeta inåt i organisationen och att driva ett utåtriktat opinionsarbete.

Ola, RKUF: Den frågan är skitviktig. Om det fanns ett uttalat mål att man i första hand är opinionsbildande, då ska man också anställa en sådan person – som kan skriva debattartiklar, få tid i lokalradion och köpa reklam i Radio Rix. Men om det viktiga är verksamhet, då måste man anställa inspiratörer. Hos oss finns en konflikt här, eftersom det är otydligt vilken roll som är prioriterad. Det är ett vägval vi måste göra. I viss mån hänger delarna ihop, men för mig som anställd vore det bra att veta – vad är viktigast?

Magnus, CUF: För mig är det uttalat att jag ska arbeta utåtriktat med opinionsbildning. Det är kanske naturligt för ett politiskt parti. Men i allmänhet är det de förtroendevaldas uppgift att driva opinion.

Ola, RKUF: Jag håller mig också i bakgrunden när det gäller uttalanden från organisationen. Men återigen, om min yrkesroll ska vara opinionsbildande så ska jag också göra det. Nu prioriterar jag bort det och satsar på verksamheten i första hand.

Andreas, SMU: Vi vill vara mer opinionsbildande, men är dåliga på det. Smu är en stor verksamhetsapparat.

Hur är det med arbetstiden, kan ni ta ut övertid eller känns det som om ni är "halvideella"?

Ola, RKUF: Jag känner inte att jag jobbar en massa gratis. Det förväntas inte av mig heller.

Andreas, SMU: Ingen kräver att jag jobbar mer än 40 timmar i veckan. Men jag räknar inte så noga. Hur ska man räkna lägerhelger till exempel?

Magnus, CUF: Jag jobbar inte mindre än vad jag ska. Arbete och fritid går ihop. Jag svarar på mejl som har med jobbet att göra nästan alla kvällar och helger.

Ola, RKUF: Det gör inte jag. Jag har familj hemma. Jag försöker stänga dörren och tänka: nu är mitt jobb slut. I början var jag sämre på det.

Magnus, CUF: Eftersom jag har samma mejladress som förtroendevald och anställd är det lite svårt att skilja på. Skulle jag bara vara anställd skulle jag kanske kunna stänga dörren som du gör Ola.

Ola, RKUF: Min familj blir inte lycklig om jag inte är hemma när jag är hemma.

Andreas, SMU: Jag jobbar nästan aldrig hemifrån. Men jag vet inte riktigt vad jag ska räkna som jobb. Att umgås och knyta kontakter ingår ju i jobbet, men det är ju också något jag gör på fritiden.

Att vara anställd bland ideella, hur ser ni på det?

Ola, RKUF: Det var svårt i början. Vilka krav kan man egentligen ställa på de frivilliga? Min inställning är att om man har ett åtagande, även om man är frivillig – då ska man utföra det.

Magnus, CUF: För mig tog det ett tag att säga ifrån gentemot de frivilliga och hävda att vissa uppgifter inte hörde till mitt jobb. Personligen tycker jag att det ska bli skönt att sluta det här jobbet, då blir gränsdragningen till mitt förtroendeuppdrag enklare.

Andreas, SMU: Det är lätt att hamna i en slags tacksamhetsskuld till de som arbetar ideellt, när jag får betalt.

Jag tänkte gå in lite på era anställningsvillkor. Hur mycket tjänar ni – och hur länge får ni stanna?

Andreas, SMU: Min lön och mina anställningsvillkor bestäms i församlingen. Jag tjänar 13 000 i månaden, utan direkt yrkesutbildning. Jag klarar mig bra på det.

Magnus, CUF: Jag har 12 000 i månaden och mer är svårt att kräva för en projektanställning på sju månader, när man kommer direkt från gymnasiet.

Ola, RKUF: Jag tjänar mer än er, men är också tio år äldre och har en akademisk utbildning. Fast egentligen tycker jag lönen är en privatsak. Vi löneförhandlar direkt med generalsekreteraren. Hos oss finns en tanke om att man inte ska stanna mer än 3–4 år. Vi har en lönetrappa som planar ut efter det.

I ett framtidsperspektiv, är det vettigt att prioritera anställningar i ungdomsorganisationerna?

Magnus, CUF: Ja, jag tror att det är viktigt att det finns Cuf-ombudsmän i varje distrikt. Är man mellan 16 och 25 och sitter i styrelsen har man varken intresse eller kunskande för att driva den stora apparat det ändå är.

Andreas, SMU: Utifrån mitt perspektiv är det inte ett måste. Det finns många stora väl fungerande Smu-föreningar som inte har någon anställd. Med anställda blir många saker enklare, men jag är samtidigt rädd för att man anställer bort idealiteten. Föreningen blir inte lika levande.

Ola, RKUF: Jag tror att det kommer att behövas anställda, men det får inte bli professionell verksamhet och ett jätteglapp mellan frivilliga och anställda. Frivilliga ska bestämma och genomföra. Ett problem är att man som anställd har ett oerhört informationsövertag. Därför är det viktigt att hitta effektiva styrmodeller mellan förtroendevalda och anställda.

Känner ni att det är en merit i framtiden att ha jobbat i föreningslivet?

Magnus, CUF: Jag tror det kan vara en merit. I alla fall för mig eftersom jag har drivit ett projekt självständigt. Men föreningsliv i allmänhet, vet jag inte om det är så stor merit.

Andreas, SMU: Jag har ingen aning. Knappast är det en jättemerit, jag hade nog kunnat göra annat under den här tiden som hade varit mer meriterande, men för mig så är inte det särskilt viktigt.

Ola, RKUF: Inte för mig heller. Min tanke var inte att det här jobbet skulle leda till något annat. Bilden av föreningslivet är nog mer negativ än den borde vara, så det gäller att lyfta fram vad man faktiskt gör.

Föreställ er en förening som just ska anställa en person, vilka råd vill ni ge till dem som ska anställa och till den som blir anställd?

Andreas, SMU: Det viktigaste är att föreningen noggrant bestämmer vad de vill med anställningen och skriver ner det. Se till att det inte spretar för mycket utan koncentrera er på de viktigaste uppgifterna. Det finns inga övermåttor.

Magnus, CUF: Sätt upp några mål som är tydliga och mätbara, något konkret som man kan sträva mot.

Ola, RKUF: Det krävs speciella egenskaper för att klara ett självständigt och ensamt jobb. Men jag håller med Andreas. Det gäller för dem som ska anställa att vara tydliga, nästan övertydliga med vad personen ska göra – och inte göra! Det viktigaste rådet till den som ska jobba i en frivilligorganisation är nog att man måste vara social och kunna inspirera. Samtidigt måste man klara att jobba ensam. Det gäller att vara trygg i sig själv.

Magnus, CUF: Ett viktigt råd är att avsluta dina förtroendeuppdrag i den organisation du ska jobba i. Tänk också på att du får bra anställningsvillkor och lön – trots att du brinner för ditt jobb!

Andreas, SMU: Det är nog en fördel med en person som vill något med organisationen och inte tar det som ett jobb vilket som helst.

Ola, RKUF: Det där är nog på flera sätt... Rekryterar man bara inom organisationen blir det svårare med

gränsdragningar mellan anställd och ideell. I mitt fall gjorde man ett medvetet val att hämta någon utifrån.

Andreas, SMU: För oss är det svårt att ha någon som inte är kristen.

Ola, RKUF: Visst, men det gäller för oss också. Du måste dela Röda Korsets värderingar. Jag tycker det vore befriande om det kom in personer med friska ögon och började ifrågasätta.

Hur ser framtiden ut för er?

Ola, RKUF: Jag ska vara pappaledig nu i vår. Jag ska jobba max till sommaren 2001, det har jag bestämt. Sedan är jag nog för gammal för Röda Korsets Ungdomsförbund. Efter det vet jag inte, det kan kanske bli något i Röda Korset – eller något helt annat.

Andreas, SMU: Jag tänker mig ett par år i det här jobbet. Men jag kommer nog att ha ett engagemang i kyrkan genom hela livet. Tankar finns väl att jobba vidare. I så fall handlar det om att först läsa teologi.

Magnus, CUF: Jag har fyra och en halv dag kvar på jobbet, men kan nog tänka mig att göra något liknande i framtiden. Annars siktar jag på ingenjörsutbildning i Uppsala.

Killar bestämmer - tjejer kokar kaffe

text: Ira Mallik

Marcela Mella Rinderud

nationell handläggare,
Röda Korsets
Ungdomsförbund, (RKUF)

Gabriel Melki

ordförande, Syrianska
Ungdomsförbundet

Lena Hallengren

förbundssekreterare,
Sveriges Socialdemokratiska
Ungdomsförbund, (SSU)

Lars Johansson

kanslichef, Sveriges Roll-
och Konfliktspelsförbund,
(SVEROK)

FAKTARUTA

Organisation	Antal medlemmar	7-25 år
Röda Korsets Ungdomsförbund	6 823	3 379
Syrianska Ungdomsförbundet	13 440	8 765
SSU	23 069	15 485
SVEROK	20 121	18 542

"Men tjejerna vill inte vara med." "Vår förening håller främst på med kulturarrangemang och inte med jämställdhet." "Vi arbetar aktivt på att förändra det här och fördelningen har blivit bättre."

Ungdomsföreningars svar på hur det ser ut med jämställdheten i organisationen går i alla möjliga riktningar.

Många föreningar har, ofta omedvetet, organiserats enligt traditionella könsrollsmönster. Killar har valts till föreningsordföranden och tjejer har fått agera fotfolk. Det är vanligare bland killar mellan 16 och 24 år att ha en förtroendepost i en förening. Var

fjärde kille, men bara var femte tjej, har ett förtroendeuppdrag.¹

Men jämställdhet handlar inte bara om vem som bestämmer, utan också om vem det är som talar, vem det är som får mest uppmärksamhet och vilken

¹ Källa: SCB, ULF 1992/93.

jargong det finns i en förening.

Framför allt är jämställdhet en demokratifråga. Marcela Mella Rinderud, nationell handläggare på Röda Korsets Ungdomsförbund, tycker att jämställdhet borde vara en självklarhet i alla organisationer.

– Det är ju självklart att ingen ska bli åsidosatt. De flesta säger att allas röst väger lika mycket, men i praktiken fungerar det inte alltid så. Men alla vill väl känna att de har samma möjligheter.

Hur förändrar man en organisation?

För att arbeta med ökad jämställdhet i en förening är det viktigt att ta reda på hur fördelningen i föreningen egentligen ser ut.

Många organisationer tror sig vara mycket mera jämställda än de i verkligheten är och först när man verkligen mäter jämställdheten blir de dolda strukturerna synliga. Med hjälp av könsuppdelad statistik kan man enkelt ta reda på hur det förhåller sig i föreningen.

– Hos oss är det lika många killar som tjejer som sitter på förtroendeposterna, men 65 procent av medlemmarna är tjejer, säger Marcela Mella Rinderud.

Tidigare var det fler killar på förtroendeposterna i organisationen. Delvis tror Marcela Mella Rinderud att det berodde på att det är lättare för killar att klättra i ideella organisationer. Det män gör uppmärksammas och uppskattas gärna.

Det är vanligt att fler tjejer än killar är medlemmar i organisationer som arbetar med sociala frågor. Snedfördelningen mellan könen i RKUF är också påtaglig. Marcela Mella Rinderud menar att det också avspeglar sig i verksamheten.

– Tjejer arbetar med mjukare frågor som läxläsningsgrupper eller jourhavande kompis. Killarna engagerar sig i de internationella frågorna. Men vi har också Team City, där ungdomar nattvandrar. Där är det fler killar.

Röda Korsets ungdomsförbund skulle vilja ha fler killar som medlemmar.

– Ett sätt att förändra är att när man rekryterar gå ut på gymnasieskolor och högskolor där det är mycket killar. Men det är svårt att förändra.

Gabriel Melki, ordförande i Syrianska Ungdomsförbundet, menar att det är viktigt att ta jämställdhetsfrågorna på allvar.

– Uppmärksammas inte jämställdhet som en fråga så händer det ingenting. Det viktigaste är att vara medveten. Vi har skrivit in i våra stadgar att vi ska verka för ökad jämställdhet.

– I de kulturer vi kommer ifrån finns det traditioner som gör att det har varit mansdominerat, men under 90-talet har det varit flera tjejer som engagerat sig, även på central nivå.

Några av Syrianska Ungdomsförbundets lokalavdelningar driver speciella tjejprojekt.

– Egentligen är blandat bäst, men ett tjejprojekt kan vara en bra början för att ge tjejerna en egen möjlighet att skapa en trygghet. Tjejprojekten jobbar med sociala aktiviteter och målet har varit att fånga upp omotiverade tjejer. Vi har från centralt håll medvetet stött tjejer som startat aktiviteter och även avsatt pengar och resurser, säger Gabriel Melki.

Tips för att öka jämställdheten i organisationen

Synliggör

– Ta fram könsuppdelad statistik på medlemmar, förtroendevalda och resursfördelning.

Skaffa kunskap

– För att arbeta med jämställdhet krävs kunskap. Hur ska man annars veta vad man ska titta på och hur man ska förändra?

Förankra jämställdhetstanken

– Jämställdhet är inte en "tjejfråga" som en arbetsgrupp med enbart tjejer löser.

Dela makten rättvist

– Hela organisationen måste fördela makten. Sker det inte centralt kommer det inte att ske i distrikten.

Resurserna

– Dela resurserna rättvist mellan typiska kill- och tjejaktiviteter. Se också över vem det satsas pengar på för utbildningar och kurser.

Se över könsrollerna

– Se bakom ytan. Vilka är de typiska tjej- och killaktiviteterna? Underlätta för tjejerna att pröva de killdominerade aktiviteterna genom utbildning och tillfälle att pröva i separata grupper, och tvärtom.

Enkönade grupper

– Kan fungera bra för att introducera det underrepresenterade könet i vissa frågor eller aktiviteter, och som förberedelse till blandade grupper. Kan fungera tvärtom ifall arbetet inte är medvetet och man riskerar då istället att cementera skilda tjej- och killaktiviteter.

Årsmöten och kongresser

– Tjejer riskerar att bli tysta i större sammanhang och de frågor de tycker är viktiga har ibland en tendens att komma bort. Gör varvade talarlistor. Inför varannan kvinna/man när det kommer till frågestund.

Rekrytering

– Att ha för stark övervikt på det ena könet begränsar föreningen och leder lätt till att man hamnar i en ond cirkel där de nytilkomna av det underrepresenterade könet försvinner. Nya medlemmar förändrar verksamheten.

Medvetandegör socialt beteende

– Duktiga flickor och skrånande killar. Lär om sociala mönster som påverkar de roller som medlemmarna intar. Vem är tyst? Vem pratar? Rollspel och diskussionsmaterial kan vara några metoder att arbeta kring frågorna.

Könsmobbing och sexuella trakasserier

– Att höja medvetenheten om sexuella trakasserier, sexuella skämt och vad som får tjejer eller killar att känna sig utsatta eller kränkta på grund av sitt kön är viktigt. Hur skämtas det? Vilken är synen på fysiskt svaga killar? Finns det någon beredskap om sexuella trakasserier förekommer?

Vill inte vara grabbiga

SSU beslutade under 1999 att göra år 2000 till ett feministår. Framst handlade det om att ungdomsförbundet ville påverka politiskt i jämställdhetsfrågor, men det var också en satsning för att förändra den egna organisationen. Ett feministiskt år var ett sätt att verkligen sätta fokus på frågan.

– Att vi gjorde det handlar om att det ska bli tydligt i hela organisationen vad det är vi jobbar med, säger Lena Hallengren, förbundssekreterare. Hela organisationen måste fokusera på frågan så att alla drar åt samma håll. SSU ska vara en folkrörelse som speglar hur samhället verkligen är sammansatt och vi vill inte uppfattas som en grabbig organisation.

– Ett år ansågs också nödvändigt för att frågan verkligen skulle få genomslag både i och utanför organisationen. För att få kunskap i en viss fråga räcker inte en helg. Att göra punktsatser är inte heller tillräckligt.

Lena Hallengren menar att det är viktigt att ha mätbara mål som kan utvärderas. SSU:s mål var att utbilda medlemmarna i förbundet i jämställdhet och feminism, värva fler kvinnliga medlemmar och öka andelen tjejer på alla nivåer i organisationen. Dessutom hade SSU opinionsbildande mål om att synas i media, påverka politiken och partiet mer i jämställdhetsfrågor och nå ut till ungdomar.

– Utbildningar är viktigt eftersom inte alla är insatta i frågan eller kan fakta. Många måste känna delaktighet i frågan och då krävs kunskap.

Att frågan får genomslag i hela organisationen och hela vägen upp är en trovärdighetsfråga, menar Lena Hallengren. Annars blir arbetet bara en snygg fernissa.

I mitten av 90-talet var fördelningen mellan tjejer och killar på förtroendeposter i SSU ganska jämn, men under åren fram till 2000 hade situationen förändrats. Endast sex av de 26 distriktsordföranden var tjejer. Men vid kongressen 2001, året efter feministåret, kom tjejerna tillbaka.

– Resultatet är mer positivt än vi vågade hoppas. Nästan exakt 50–50, menar en nöjd Lena Hallengren.

Få tjejer spelar rollspel

I riksförbundet Sverok, roll- och konfliktspelsföreningarnas förbund är bara 15 procent av medlemmarna tjejer. I de föreningar som sysslar med levande rollspel är antalet tjejer högre, ca 30 procent. Av elva ledamöter i förbundsstyrelsen är två tjejer, och den nya ordföranden är en kvinna.

Lars Johansson som är kanslichef tycker att det är ett problem att förbundet inte har fler kvinnliga medlemmar.

– Vi är medvetna om det här, men jämställdhet är inte en fråga som vi direkt sysslar med. Vi sysslar ju med spel. Men vi har tagit upp problemet till diskussion.

– Att spela rollspel är ingenting manligt i sig självt, men anledningen till att vi har få tjejer som medlemmar är att det finns färre tjejer som håller på med hobbyn. Med jämna mellanrum blossar det upp debatter i våra tidningar om varför inte fler tjejer engagerar sig och många vill ha in fler tjejer.

Sverok samordnar de mindre föreningarna, men har som ideologi att inte lägga sig i de enskilda föreningarnas verksamhet. Föreningarna bildas ofta av kompisgrupper och därför är det också svårt att direkt gå in och arbeta med hur rekryteringen kan förändras. Vad gäller sexuella trakasserier är det

En metod för att mäta jämställdhet är 3R-metoden. Med könglasögonen på tittar man på tre områden. Målet med metoden är att se hur maktfördelningen ser ut och att blottlägga värderingar och strukturer i organisationen.

Resurser: Vem får pengarna? Vem får tid? Vad prioriteras?

Representation: Vem får vissa arbetsuppgifter?
Vem bestämmer? Vem talar mest?

Realia: Vems värderingar gäller? Vem har högst status?
Vilka arbetsgrupper räknas som mest betydelsefulla?

ingenting förbundet har någon handlingsplan för.

– Givetvis händer det. Jag har aldrig hört talas om ett sexuellt övergrepp på ett lajv, men jag antar att trakasserier måste ha inträffat någon gång eftersom det är så mycket folk som samlas. Det har aldrig debatterats.

När det gäller rollspel finns det andra subtilare könsskillnader som kan vara svåra både för tjejer och för killar att handskas med.

– Ett rollspel blir ofta annorlunda om en tjej deltar än om det bara är killar. Det blir mindre grabbigt. Karaktärerna kan ofta byggas på spelarnas vanföreställningar om hur tjejer är. Killar spelar även kvinnliga karaktärer och jag är inte så jätteimponerad av de flesta kvinnliga karaktärerna jag sett.

Att råda bot på könsskillnaderna inom förbundet är svårt, menar Lars Johansson, även om han hoppas att medvetandenivån ska öka. Ett sätt hade varit att få förbundets tidningar att fungera bättre. Det bästa exemplet på förändringsarbete han sett i förbundet var en förening i Jönköping som hade ett tjejprojekt.

– Några tjejer där startade projektet. De introducerade tjejer som var intresserade i hobbyn och lärde dem spel, sedan när de kände till mer gick de vidare och spelade med killgäng. Det var väldigt positivt för de fick introduceras på sina egna villkor.

FAKTA OM JÄMSTÄLLDHET:

- Män har 87 % av all makt i Sverige
- I arbetslivet är de flesta chefer män
- I politiken är män fortfarande i majoritet
- I skolan får killar prata mest och de får mest uppmärksamhet
- På fritidsgårdarna är det killars intressen som styr verksamheten
- Redan vid 5–7 års ålder vet barn att killar har större utrymme, mer makt och högre värde än tjejer
- Av föräldrar i åldern 20–24 år tog knappt 12 % av killarna föräldraledigt 1998
- Löneskillnaden mellan killar och tjejer i åldern 20–24 år var 17 % 1997 och den har inte minskat
- Tjejer i åldern 20–24 år som bor ihop med en kille sysslar i snitt med hemarbete 22 tim/veckan medan killen lägger ner 14 timmar.

Källa: Nyckar till inflytande, Ungdomsstyrelsen

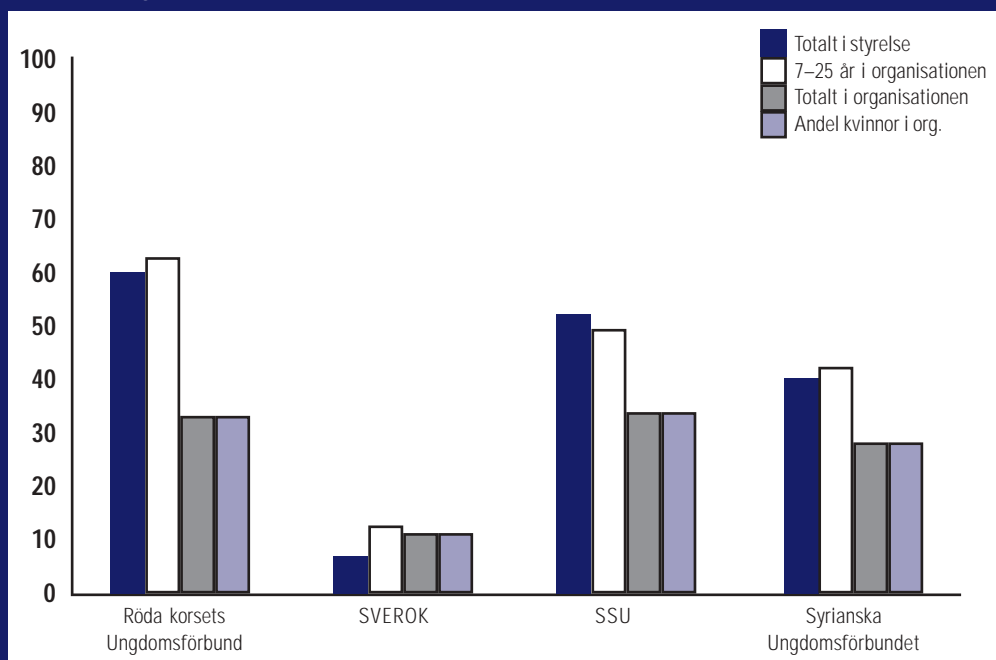

Kvinnor i organisationen. Procent

Organisation	Totalt i styrelse	7-25 år i organisationen	Totalt i organisationen	Andel
	Kvinnor	Kvinnor	Kvinnor	Kvinnor
Röda Korsets Ungdomsförbund	60	64	33	33
Sveriges Roll- och Konfliktspelsförbund, (SVEROK)	8	13	12	12
Sveriges Socialdemokratiska Ungdomsförbund, (SSU)	53	50	34	34
Syrianska Ungdomsförbundet	40	42	28	28

Källa: Ungdomsstyrelsen 2001

Kvinnor i organisationen. Procent

Källa: Ungdomsstyrelsen

Mamma och barn i föreningslivet

text: Thomas Östlund

Agata Mecner

ombudsman,
Unga Allergiker

Srdjan Mladenovic

ordförande, Serbiska
Ungdomsförbundet

Emma Hansen

vice ordförande,
Svenska Kyrkans Unga

Filip Wijkström

forskare, Handelshög-
skolan i Stockholm

FAKTARUTA

Organisation	Antal medlemmar	7-25 år
Unga Allergiker	2 026	1 674
Serbiska Ungdomsförbundet	3 378	3 378
Svenska Kyrkans Unga	27 711	21 133

De politiska ungdomsförbunden har sina moderpartier. På samma sätt är det i många andra ungdomsorganisationer. Faktum är att flera av ungdomsförbunden har bildats genom att ungdomarna sökt allt större självständighet – för att till slut bilda eget. Men precis som mellan mamma och barn i verkliga livet är relationen mellan moderorganisation och ungdomsorganisation komplicerad och fylld av känslor.

Agata Mecner på Unga allergiker gör ingen hemlighet av att förhållandet till moderorganisationen Astma- och Allergiförbundet är ansträngt.

– Det har varit lite stopp i kommunikationen om man säger så, men vi jobbar på det.

I lokalföreningarna fungerar kontakterna för det mesta bra, centralt är det sämre. Motsättningen är

i första hand ideologisk och handlar om synen på handikapp och utanförskap.

– Vi har olika värderingar helt enkelt.

Den hetaste frågan gäller särlösningar för allergiker, i form av sanerade bostäder och särskilda skolklasser. Här säger de vuxna ja och ungdomarna blankt nej.

Särlösningar leder till utanförskap, anser Agata Mecner.

– Våra medlemmar vill inte känna sig som UFO:n i särskilda klasser. Hela vårt sätt att arbeta och tänka är att alla ska kunna delta på allt. Inga särlösningar som leder till utanförskap! Och dessutom är en sund miljö bra för alla människor.

Frostigt

Riktigt frostigt i relationerna blev det 1996 när Astma- och Allergiförbundet skulle genomföra en Radiohjälpkampanj – ett gyllene tillfälle att fylla på kassan.

– Vi stoppade kampanjen, säger Agata Mecner.

Någon hade bestämt att ge kampanjen en ungdomsinriktning, utan att tillfråga ungdomarna.

– De kom väl på att ungdomar säljer och då skulle vi sitta där och se drabbade ut.

Detta kunde inte Unga allergiker acceptera. Ungdomarna krävde att få vara med och utforma kampanjen.

– När de vuxna vägrade gick vi till Radiohjälp.

Konsekvensen blev att kampanjen ställdes in.

– Det blev jättemycket bråk och några tyckte väl att vi var galna.

Men för Agata Mecner är det viktigt vilken bild man ger av de ungdomar som har allergi. Att framställa dem som drabbade offer kan hon aldrig ställa upp på.

Mormororganisation

Trots de hårda orden finns det områden där samarbetet fungerar. Unga allergiker får ekonomiskt stöd och dialogen är öppen när det gäller organisationsfrågor. Alla medlemmar i Unga allergiker blir automatiskt även medlemmar i Astma- och Allergiförbundet.

– Tyvärr informerar de inte alla nya om att det finns ett ungdomsförbund. Vi har påpekat det, men det har inte ändrats så vitt jag vet.

Unga allergiker har bara två egna lokalföreningar, för det mesta samarbetar ungdomar och vuxna. Nu siktar man på att bygga upp självständiga lokalföreningar. Ett stort steg, men Agata Mecner tror att alla kan vinna på förändringen.

– Vi vill ha samarbete, men det ska vara mellan två självständiga parter.

Begreppet moderorganisation gillar hon inte.

– Mormororganisation låter bättre. Som någon man kan rådfråga, men som inte styr och ställer som föräldrar i allmänhet gör. Och den linjen är även Astma- och Allergiförbundet inne på.

Makten på spel

Om värderingarna krockar i Allergiförbundet är det i stället makten som står på spel i Serbiska Ungdomsförbundet. Srdjan Mladenovic, ordförande, beskriver en ansträngd relation till de "gubbar" som styr många av lokalföreningarna i moder- eller snarare faderorganisationen Serbiska Riksförbundet.

– De fattar inte riktigt det här med demokrati, säger han.

I likhet med Unga allergiker saknar Serbiska Ungdomsförbundet självstyrande lokalavdelningar. Och det är framför allt lokalt som problemen finns. Enligt Srdjan Mladenovic är det svårt för de unga att få vara med och bestämma.

– Liknande problem finns i många invandrarorganisationer. Vi som är unga lär oss demokrati i skolan, men bland de vuxna finns inte den kunskapen. Och det är svårt att lära gamla hundar sitta.

Bristen på inflytande tar sig alla möjliga uttryck, men oftast rör det sig om vardagliga saker.

– Om en grupp ungdomar till exempel vill ha 2 000 för en egen aktivitet eller resa, då säger de vuxna ofta "nej, det är inte nödvändigt".

Därmed är saken avgjord.

– Då lägger många av, säger Srdjan Mladenovic. Lösningen är enligt honom att utbilda fler ungdomar i föreningskunskap, så att de får klart för sig vilka rättigheter de har och vågar ta för sig.

– Självt försöker jag infiltrera lite och få in fler ungdomar i lokalföreningarnas styrelser, säger han.

Srdjan Mladenovic vill själv inte ställa upp på en ledarstil som innebär att han bestämmer allt – bara för att han är vald till ordförande. Många i den äldre generationen skrattade åt hans demokratiska ledarstil i början.

– Men det är väl inget roligt att vara ordförande om alla gör som man säger. Det ska vara lite konflikter.

Komplicerat förhållande

Förhållandet mellan Svenska kyrkan och Svenska Kyrkans Unga är knappast enkelt att greppa.

– Det är nog ganska komplicerat, erkänner Emma Hansen, vice ordförande.

En förklaring är att Svenska Kyrkans Unga är en självständig organisation medan Svenska kyrkan, trots skilsmässan från staten, fortfarande är mer myndighet än folkrörelse.

Samarbetsklimatet varierar mellan olika stift och församlingar. Och åsikterna om hur det egentligen borde vara spretar åt alla möjliga håll inom de två organisationerna.

En grundbult i diskussionen är den kristna synen på församlingens roll som generationsövergripande gemenskap, där också barn- och ungdomsverksamhet är ett naturligt inslag, ofta med anställda församlingsassistenter som drivande krafter.

Svenska Kyrkans Unga bildades 1993. Kopplingen till moderorganisationen Svenska kyrkan är stark – så även beroendet av församlingarna och de 13 stiftet – kyrkans distriktsindelning.

– Visst finns ett ekonomiskt beroende, därför vill man inte vara för uppkäftig eller göra sånt som inte stiftet ställer upp på. Då kan ju stiftsstyrelsen dra in bidragen. Vi ungdomar står och faller med de vuxnas välvilja, vilket är ett stort problem, säger Emma Hansen.

Många i kyrkan är ytterst tveksamma till självstyrande ungdomsföreningar i församlingarna.

– Bara tanken på att en demokratisk ungdomsförening skulle börja bestämma saker i församlingen kan få många kyrkoråd att gå i taket, säger Emma Hansen.

Därför finns inte heller många självständiga ungdomsföreningar värda namnet. Makten över barn- och ungdomsverksamheten har de vuxna – församlingsråd, präster och församlingsassistenter.

Tuffa debatter med de egna

Men bilden är mer komplicerad än så. Många medlemmar i Svenska Kyrkans Unga anser det inte ens eftersträvansvärt med självständiga lokalföreningar i församlingarna. Och då handlar det återigen om den teologiska ståndpunkten om församlingen som åldersintegrerad gemenskap.

– De tuffaste debatterna har vi med våra egna, säger Emma Hansen.

Allt det här har lett till att Svenska Kyrkans Unga lever i något som kan liknas vid en konstant identitetskris.

Bristen på stark lokal organisation och otydliga gränser till moderorganisationen, gör det helt enkelt svårt att hitta en plattform att verka utifrån. Nu är det framför allt på distrikten som denna plattform finns. Men utan aktiva lokalföreningar är det svårt att växa – och Svenska Kyrkans Unga tappar medlemmar.

Emma Hansen menar att man måste sträva efter ökad självständighet, utan att för den skull söka sig bort från Svenska kyrkan. Moderorganisationen delar enligt henne denna uppfattning, åtminstone på central nivå.

Hennes vision är en ungdomsorganisation med självständiga lokalavdelningar inom församlingarna, där det fungerar. Men lika viktigt är att bygga avdelningar som samlar engagerade ungdomar med en tillhörighet till kyrkan. Det kan vara kristna högskoleföreningar eller grupper som arbetar med en speciell fråga – rättvis handel, rollspel eller socialt arbete.

Att Svenska Kyrkans Unga skulle ha monopol på all barn- och ungdomsverksamhet i kyrkan tror Emma Hansen inte är möjligt, knappast ens eftersträvan-svärt.

– Men helt klart är att unga människor måste ta makten över sin plats i kyrkan.

Medelklassens föreningar

text: Ira Mallik

Lotta Håkansson-Harju

förbundssekreterare,
Unga Örnar

Johan Carlstedt

VD, Ung Företagsamhet

Magnus Åkerlund

orförande,
Ungdom mot Rasism

Francisco Contreras

Studentkåren,
Stockholms universitet

FAKTARUTA

Organisation	Antal medlemmar	7–25 år
Unga Örnars Riksförbund	25 797	16 244
Förbundet Ung Företagsamhet	10 128	9 034
Ungdom mot Rasism	10 000	7 000

De flesta föreningar säger sig vara öppna för alla, men i praktiken ser det annorlunda ut. Av tradition är det ofta medelklassens barn som dominerar i de svenska ungdomsorganisationerna. Vilka insatser görs för att få med ungdomar som inte självmant tar initiativ till att gå med i föreningar? Vilken betydelse har föräldrarna?

Lotta Håkansson-Harju, är förbundssekreterare i Unga Örnar. Hon har funderat en hel del över klassperspektivet när det gäller föreningslivet.

– Det är ofta medelklassens barn som är aktiva i föreningar. Det har säkert en del med hemförhållandena att göra. Det är ju inte precis socialgrupp tre som puffar in sina barn i föreningar, utan det är medelklassen som tycker att det är fint och viktigt att deras barn sysselsätter sig.

– Traditionellt sett är det lättare att organisera verksamhet i villaområden. Det är ofta lättare att hitta ledare i de områdena. Man kan tycka att det borde vara lättare i områden där det finns många arbetslösa eftersom de har tid, men så är det inte. Kanske får ingen frågan där, eller så saknas självförtroendet.

Snedfördelningen mellan olika inkomstgrupper och sociala grupper, tycker hon syns på de flesta nivåer.

– Man kan se hur engagemanget i samhällsdebatten också avspeglar sig i föreningslivet. I områden där låginkomsttagare bor är valdeltagandet lågt och i vissa mer borgerliga områden kan ju valdeltagandet ligga på 95 procent.

– Jag tror det handlar om vilket språk man talar i föreningarna. Men det handlar också om att bli inbjuden och känna att den här föreningen vill ha med mig.

– Sen kan föreningslivet också ställa höga krav, både på ekonomiska medel och på föräldrarnas insats. Föräldrar ska vara engagerade, fixa fika, köra. Den pressen är outtalad men finns på föräldrar och där kanske inte alla känner att de passar in eller orkar med kraven.

Samtidigt säger hon att det inte är enkelt att förändra, eftersom snedfördelningen på sätt och vis också styr verksamhetens innehåll.

–Man anstränger sig för att alla ska passa in i den givna mallen, men alla gör inte det. För mallen är inte formad av dem som man vill ska passa in.

– En väg att förändra är kanske att vara lite tuffare vid bidragsutdelning. Ungdomsstyrelsen kan se över vilka bostadsområden föreningar satsar i, till exempel.

Lotta Håkansson–Harju säger att Unga Örnar strävar efter att rikta sig till alla och finnas i områden där det finns många arbetslösa och invandrare, men menar att föreningen kanske inte lyckats helt och hållet.

– Det är ett idogt slit att förändra. Men till exempel i Hammarkullen i Göteborg har vi en bra och stor verksamhet. Där har vi nått jättemycket folk som själva säger att de aldrig skulle ha engagerat sig om inte vi hade fångat upp dem. Det har kommit fram ledare som har haft tid att få växa in i rollen. Jag

känner människor som tycker att hela deras liv har förändrats av det de lärt sig i föreningen, som säger att de aldrig skulle ha blivit dem de är idag om de inte fått möjligheten att växa genom organisationen.

Skolan är en bra mötesplats

Johan Carlstedt, VD för Ung företagsamhet som arbetar tillsammans med gymnasieskolorna, säger att medelklassen dominerar i organisationen han företräder.

– Eftersom många av programmen där vi arbetar är teoretiska följer säkert en klassförskjutning med det. Men vi jobbar medvetet med att få in fler yrkesprogram, som bygg-, bageri-, kock- och målarprogram. Det är dem vi verkligen kan göra en insats för

eftersom många av dem kanske kommer att bli företagare.

Johan Carlstedt värjer sig lite åt att dela upp människor i samhällsklasser, men menar att

det är viktigt att blanda individer med olika bakgrund.

– Både samhället och näringslivet blir lidande om man inte når den bredare publiken. Alla har olika sorters kunskaper som är viktiga för näringslivet. Att bara ha teoretiska kunskaper räcker inte när man skapar framtidens näringsliv och samhälle.

Som exempel berättar Johan Carlstedt om hur bra det fungerar när organisationen blandar elever från byggprogram och ekonomiprogram i klart målinriktade företagsprojekt.

– När de ska samverka kring en idé blir mixen av kunskap i gruppen verkligen intressant. De kan själva se vilken kompetens det finns i båda lägren. Det är inte så ofta som så olika elevgrupper kommer i kontakt med varandra annars, men här får de verkligen lära känna de andras kunskap och kompetens.

Andelen ungdomar som uppger att de är med i någon förening eller organisation är högst bland barn till högre tjänstemän och företagare (86 procent respektive 91 procent) och lägst bland barn till arbetare (74 procent).

Källa: Ungdomsstyrelsen 1998

Helst skulle han också slå sönder generationsgränserna. Att ha någon äldre att se upp till kan vara berikande, tycker Johan Carlstedt. Och ledarskapet är viktigt i alla grupprocesser.

– Man måste vara med och styra grupprocessen, och ha ett bra tänk kring den. Den kan ju alltid gå fel av olika anledningar, t.ex. när många starka individer kommer samman.

Bästa sättet att nå alla sorters ungdomar tycker Johan Carlstedt är genom skolan.

– Många tenderar till att ha kamrater som bor på samma ställen, har lika mycket pengar, osv. Men många värden som kamratskap och närhet går utöver samhällsklasserna. Jag tror det är en viktig nyckel och att man får unga att se den möjligheten.

Vems frågor?

I Ungdom mot Rasism är det också medelklassen som är i majoritet, även om ordförande Magnus Åkerlund säger att det ändå är väldigt blandat.

– Jag tror att frågor som främlingsfientlighet rör alla, men det är nog mest medelklassen som gör något aktivt och som tar sig tid att engagera sig.

– Jag tror inte vi som jobbar med rasism är tillräckligt attraktiva. Då är rasister är attraktivare. De går ut aktivt och söker upp folk. De har musiken, en klädstil, de erbjuder kamratskap och gemenskap, en hel livsstil. Vi har möten, gör flygblad. Allt det där gör de också men de har allt det andra dessutom. Till oss kommer de som redan tagit ställning. Vi har inte möjlighet att söka upp folk på samma sätt, vi måste bli inbjudna.

Francisco Contreras arbetar inte i föreningslivet, utan med frågor som rör social och etnisk mångfald på Studentkåren vid Stockholms universitet. På högskolan är den sociala skiktningen stor, och att

det ser likadant ut i de flesta organisationer är precis lika negativt, tycker han.

– Vill man ha en levande demokrati så måste alla sorters personer vara engagerade. Det handlar också om vem som får tolkningsföreträdare i de sociala rörelserna. Det är viktigt eftersom organisationerna har resurser och förmånen att vara med att påverka i samhället. Men om inte alla klasser är delaktiga är det medelklassen som får tolkningsföreträdare. Och arbetarklassen och låginkomsttagare är ju redan de som inte har tillgång till massmedier och den offentliga debatten.

– Klass påverkar vilka sorters frågor man driver. Om bara medelklassen är engagerad leder det till att organisationerna får en snäv samhällsbild. Och

om inte folk med andra erfarenheter och bakgrunder är delaktiga kan organisationerna inte heller lyfta upp andra frågor, för de känner inte till dem.

– Jag tycker det är viktigt att arbetare, in-

vandrare och andra engagerar sig i föreningar så att de kan lyfta fram sina egna frågor.

– Anledningen till att det ser ut som det gör tror jag är att organisationer inte attraherar de här grupperna. Organisationerna är inte öppna för dem. De är uppbyggda kring medelklassens erfarenheter. Medelklassen är bra på att prata, kan mötesteknik och känner till de sociala koderna. De andra känner sig inte välkomna, tycker inte att frågorna angår dem och behärskar inte heller de underförstådda koderna. De tycker att sättet att prata på är annorlunda. De engagerar sig också överlag mindre i samhällsfrågor och det är precis det som är problemet.

Barn till högre tjänstemän är i större utsträckning än barn i andra sociala grupper medlemmar i skolföreningar, musikföreningar, politiska föreningar och solidaritetsorganisationer. Överhuvudtaget utmärks gruppen barn till arbetare genom att i mindre utsträckning än andra grupper vara delaktig i förenings- och organisationslivet.

Källa: Ungdomsstyrelsen 1998

Delvis har det att göra med en falsk demokrati.

– Organisationerna tror att de lyssnar på och tar upp frågor som inte bara är medelklassens, men de gör inte det. De måste också respektera de andras sätt att uttrycka sig.

Om den onda cirkeln kunde brytas tror Francisco Contreras att föreningslivet skulle bli ganska annorlunda. Mindre formellt, mer spontant och andra frågor skulle ta plats.

– Men jag tror inte det går att gå till andra människor och säga vad de ska göra, utan man måste etablera en dialog. DOM måste bli VI. Och det är ett långsiktigt arbete.

Syns vi egentligen?

text: Thomas Östlund

Linnea Stenholm

Kristdemokratiska
ungdomsförbundet, (KDU)

Margareta Öberg

ungdomskonsulent,
Aktiv Ungdom i Linköping

Gabriel Werner

redaktör, Sveriges Unga
Katoliker, (SUK)

Ia Eriksson-Dobrovich

sektionschef,
Studieförbundet i Uppsala

FAKTARUTA

Organisation	Antal medlemmar	7-25 år
Kristdemokratiska Ungdomsförbundet	5 269	3 284
Förbundet Aktiv Ungdom	29 212	20 517
Sveriges Unga Katoliker	5 241	4 847

Den som inte syns finns inte, har någon sagt. De allra flesta föreningar vill också synas. Inte särskilt enkelt, suckar många föreningsaktiva. Det krävs en hel del för att slå sig fram i det gigantiska flödet av information.

En som just börjat fundera på frågan om föreningsinformation är Linnea Stenholm. Hon går första året på gymnasiet i Mölndal och har nyligen startat en lokalförening av Kristdemokratiska ungdomsförbundet, KDU.

– Ingen i vår förening har erfarenhet av politiskt arbete, men vi försöker mobilisera oss, säger hon.

Mölndal är inget paradys för ungdomar, enligt Linnea. Det finns en bowlinghall och ett ungdomsråd som inte fungerar. Det är ungefär allt.

– Vår kommun är ganska död. Vi vill få ungdomar i kommunen att engagera sig, säger Linnea.

KDU-föreningen har startat ett demokratiprojekt, med syfte att få ungdomar att agera.

– Vad vi kommer att göra beror på de människor som nappar på idén, säger Linnea. En sak jag vill göra är att försöka ge kommunens ungdomsråd en starkare ställning.

För att sprida kunskap om projektet har Linnea och de andra i föreningen skrivit pressmeddelanden och

gjort små affischer som de har satt upp i skolorna. Egentillverkade lappar att dela ut finns också. Nästa mål är att övertyga lokaltidningen att skriva ett reportage om projektet.

Tala om att ni finns

Punkt ett när det gäller information är att tala om att man över huvud taget existerar, menar Linnea.

– Jag var länge intresserad av Kristdemokratiska ungdomsförbundet, men inte förrän någon stod fram för mig och sa "Hej, jag är från KDU", gick jag med.

Den som vill informera måste också vara beredd på arbete.

– Man kan nog inte vänta sig att folk lyssnar och förstår på en gång. Det gäller att säga samma sak flera gånger – på olika sätt.

Informationsbruset är stort och Linnea tror på raka, enkla budskap.

– Något som snabbt fångar intresset och lämnar öppningar för den som vill söka vidare. Ingen orkar ta till sig för mycket när huvudet är fullt av tysk grammatik.

Linnea har inte mycket kritik att komma med när det gäller KDU:s interna information.

– Jag får en massa post och läser allt. Det finns inget värre än att inte vara påläst.

KDU:s tidning Ny framtid är bra, men inget går enligt Linnea upp mot det Intranät som finns inom Kristdemokraterna. Här kan den intresserade ta del av det mesta som skrivs inom parti och ungdomsförbund.

– Det är fullkomligt underbart, säger Linnea och erkänner genast att hon nog är lite udda.

– Jo, jag skiljer mig nog en hel del från mina kompisar. Jag har ett brinnande intresse för politik, men begär inte heller att de ska vara som jag.

Mun-mot-mun

Den personliga kontakten är kanske det bästa sättet att informera. Men metoden har en uppenbar brist

– det är svårt att nå ut till många. För Aktiv Ungdom i Linköping sprids mycket av informationen genom mun-mot-mun-metoden.

– Det går åt båda håll, om någonting inte fungerar bra så sprids det också, säger Margaretha Öberg, ungdomskonsulent i Linköping.

Aktiv Ungdom har ett nära samarbete med studieförbundet Medborgarskolan. Verksamheten består till stor del av olika kurser för barn: dans, musik, målning etc.

På senare tid har styrelsen för Aktiv Ungdom i Linköping diskuterat kommunikations- och marknadsföringsfrågor. Man har definierat olika målgrupper och funderat över hur man kan nå dem. En annan fråga har gällt synen på den egna organisationen och hur man bäst beskriver vad föreningen står för.

Enligt Margaretha Öberg råder ingen brist på idéer, utan snarare på pengar.

– Annonser i lokalpressen kostar ofta mer än det smakar, säger hon.

Då tror jag mer på att visa upp sig där människor finns, på torget till exempel.

En fördel för Aktiv Ungdom i Linköping är det nära samarbetet med Medborgarskolan. I deras kursprogram informerar föreningen om olika aktiviteter. Ett råd från Margaretha Öberg till andra ungdomsföreningar är att söka kontakt med ett studieförbund. De finns på de flesta orter och har ofta bra koll på hur man kan nå ut i samhället.

Intern information; tidning, ledarmaterial, profilprodukter etc., kan skapa samhörighet och sprida erfarenheter inom organisationen. I Aktiv Ungdom finns inte särskilt mycket av den varan. Lokalavdelningarna är självständiga och från huvudkontoret i Uppsala kommer inte mycket mer än förbundsmeddelanden några gånger om året, mest med administrativ information.

– En tidning har diskuterats och jag tror att det skulle ha ett stort värde. Det visar att man är en del

i en stor organisation. Ibland saknar jag också ett forum för att sprida idéer i organisationen. Någon som säger "så här gjorde vi, testa det" eller "passa dig för det där".

Problem att nå ut

Sveriges Unga Katoliker, SUK har svårt att hitta fram till de unga katoliker som finns runt om i Sverige, men som inte vet att det finns en organisation för dem. SUK har knappt 5000 medlemmar i åldern 7–25 år.

– Information är ett stort problem, säger Gabriel Werner, som arbetar ideellt med SUK:s tidning som heter SUcK.

Självgick han på Katolska skolan i Stockholm i nio år innan han av en slump fick reda på att det fanns en organisation för unga katoliker.

SUK: s lokala verksamhet finns i ungdomsgrupper i de katolska församlingarna. Men det finns många vita fläckar på kartan. Verksamhet uppstår ofta där det finns ett kompisgäng i samma ålder.

Tidningen SUcK kommer ut fyra gånger per år och innehåller mest intern information.

– Syftet är att skapa samhörighet i organisationen, men vi vill också vara ett forum för diskussion och debatt, säger Gabriel Werner.

Tidningen ska gå till alla medlemmar, men medlemsregistret haltar och en del tidningar skickas till kontaktpersoner i församlingarna för vidare utdelning.

– Ibland är kontaktpersonen någon gammal tant och då blir det ju inte så mycket av med det, säger Gabriel Werner.

Det har pratats en del om olika utåtriktade informationsinsatser på senare tid, men ännu så länge har inget blivit gjort.

– Jag tycker vi borde synas i samhället. På åttiotalet var SUK med i kampen mot apartheid. Det har blivit lite väl inälvant på senare tid, anser Gabriel Werner.

En kick var förra årets katolska världsungdomsdagar i Rom som samlade 2 miljoner besökare – varav 500 ungdomar från Sverige.

– Det gav många nya kontakter som det gäller att jobba vidare med.

Väck känslan till liv

Väck känslor – ilska, skratt eller medkänsla. Glöm alla interna föreningsuttryck som ingen utomstående förstår.

Två viktiga råd för den som vill informera om föreningen till allmänheten.

la Eriksson-Dobrovich är ansvarig för marknadsföring på Studieförbundet i Uppsala, ett studieförbund som samarbetar med många föreningar.

"En besjälad person som vill skaka liv i en trög omvärld." Så beskriver hon föreningsinformatörens dilemma.

– Den som är besjälad vill ofta berätta alldeles för mycket. Istället borde man försöka se sig själv utifrån – med mottagarens ögon.

Det viktigaste i all kommunikation är att väcka människors känslor, men tyvärr är föreningar inte så bra på det, menar la Eriksson-Dobrovich. Ofta blir det alltför mycket fakta på alltför litet utrymme. Att provocera, få medkänsla eller locka till skratt är mer effektivt.

Ett gott råd är att låta någon utanför föreningen komma med synpunkter på broschyrtexten eller affischen. Det är en garanti mot en annan vanlig fallgrop: Interna uttryck och facktermer som ingen utanför förstår.

Att ha en informationsansvarig i föreningen är en god idé. Den personen kan också hålla kontakt med lokala media.

– Lokaltidningarna är beroende av att skriva om nya och annorlunda saker – och i den minsta hundklubb händer det alltid något som lokaltidningen kan skriva om, bara de får reda på det.

Den som vill locka nya till föreningen måste ha något konkret att erbjuda, kanske en prova-på-aktivitet som inte förpliktar till ett livslångt engagemang.

Ia Eriksson-Dobrovich anser att föreningarna på senare år blivit bättre på att informera. På webbplatser och med hjälp av desktop-publishing går det att producera information som tidigare var ekonomiskt otänkbart för den lilla föreningen. Men fortfarande är den vanligaste inställningen att "vi är så dåliga på information och marknadsföring".

– Jag har mött många ungdomar som blivit helt knäckta. De kanske har affischerat över hela stan och så kommer ingen.

Den som informerar måste ha klart för sig att man inte är ensam. Många slåss om uppmärksamheten.

– Det behöver inte vara fel på er verksamhet eller er information. Låt er inte nedslås, försök igen, brukar jag säga.

Viktiga frågor till er som vill nå ut

Ställ några frågor till er själva. Svaren kan hjälpa er att planera föreningens information.

Vad vill vi?

Ska människor komma till en konsert, gå med i er förening eller börja handla rättvisemärkt? Gör klart för er vilket ert syfte är.

Vem vill vi nå ut till?

Målgrupp är ett slitet begrepp, men det är faktiskt värt att fundera över vilka ni vill nå. Men det räcker inte att säga "vi vill nå ungdomar", det gäller också att tänka längre än så: Vilka ungdomar – alla eller någon särskild grupp? Vad har de för intressen och kunskap?

Vad ska vi säga – och hur?

Här gäller det att säga det ni vill – på ett sätt som passar dem ni vill nå:

– Vad måste vara med och vad kan uteslutas?

– Hur väcker vi intresse?

– Hur kommer den som ser eller hör detta att reagera?

Här gäller det att vrida och vända på orden. Använd även ljud och bild – naturligtvis beroende på om ni ska göra en affisch, debattartikel, webbplats, gatuteater, tv-program...

Med kreativitet och fantasi kan man komma förvånansvärt långt, trots begränsat med pengar.

Hur når vi fram?

Att göra bra information räcker inte, det gäller också att målgruppen hittar den. Den avgörande frågan är: Hur når vi fram till dem vi vill nå?

Hur gick det?

Lämplig fråga att ställa efteråt: Vad fungerade bra och mindre bra? Allt för att det ska gå bättre nästa gång.

Kan yngre vara med och bestämma?

text: Bengt Harju

Andreas Sandin

generalsekreterare,
(KFUK-KFUM)

Mikael Bodell

förbundssekreterare,
KFUK-KFUM:s
Scoutförbund

Göran Åström

ungdomskonsulent,
Pingstkyrkans
ungdomsarbete, (PU)

Helen Törnqvist

ordförande,
Förbundet Vi Unga

Anders Öberg

förbundskassör,
Unga Örnars Riksförbund

FAKTARUTA

Organisation	Antal medlemmar	7–25 år
KFUK-KFUM samtliga förbund (Idrotts-/Scout-/Triangelförbundet)	66 929	50 598
KFUK-KFUM:s Scoutförbund	15 616	12 285
Pingstkyrkans Ungdomsarbete	77 228	12 422
Förbundet Vi Unga	9 216	7 248
Unga Örnars Riksförbund	25 797	16 244

Kan ungdomar under 18 år ha makt och representera en organisation? Finns det formella hinder för yngre att ha förtroendeuppdrag och går det i så fall att lösa dem? Behöver yngre ha formell makt eller räcker det med att verksamheten är demokratisk?

Samtidigt som det kan verka självklart att unga ska vara med i en organisations styrelse är det långt ifrån alla barn- och ungdomsorganisationer som har unga under 25 år i sina styrelser. Det finns också organisationer som har en nedre åldersgräns för att ha förtroendeuppdrag. Diskussionen handlar kanske oftare om hur ung man kan vara för att få vara med istället för om vad unga kan tillföra.

KFUK-KFUM – rörelsen har få unga som förtroendevalda och som ledamöter i organisationernas

styrelser. Tidigare har man haft en åldersgräns på 18 år för att kunna bli förtroendevald och den finns fortfarande kvar i vissa lokalavdelningar. Här pågår en diskussion om det är lämpligt och hur man ska arbeta.

Andreas Sandin, generalsekretare i organisationen tycker att det finns flera aspekter på att ha en nedre åldersgräns. Självklart kan det ses som problematiskt att utestänga en grupp unga men samtidigt finns det vissa skäl till det.

– Det handlar bland annat om den juridiska aspekten och kopplingen till myndighetsåldern, säger han. Vem ska ställas till ansvar i en styrelse om en ledamot är under 18 år? Är det föräldrarna som blir ansvariga om det händer något?

– Det finns ju uppenbart frågor där de som är under 18 år inte kan vara med men dessa frågor är nog i minoritet som till exempel personal- och förvaltningsfrågor. Men i de frågor där det inte finns några hinder skulle vi gärna se att vi hade fler 15-16-åringar med i våra styrelser men där är vi inte ännu. Vi diskuterar just nu hur vi ska arbeta för att få fler unga delaktiga.

Michael Bodell, förbundssekreterare i KFUK-KFUM:s Scoutförbund anser inte att det är något större problem med den nedre åldersgränsen.

– Det saknas tryck underifrån från de yngre men det kanske kommer, säger han. Men det pågår ett demokratiarbete i scoutgrupperna och i den lokala verksamheten men detta arbete har väl inte riktigt nått de formella strukturerna ännu. För oss är det viktigast att börja arbeta med de yngre i scout-grupperna och på det sättet säkra barns och ungdomars möjligheter att påverka verksamheten och organisationen.

Symbolfråga

Göran Åström, ungdomskonsulent från Pingst-kyrkans Ungdomsarbete anser att det är lätt att det formella inflytandet blir en symbolfråga utan innehåll.

– I Pingstkyrkan arbetar vi mycket med gruppdemokrati som grund. Våra medlemmar är i huvudsak yngre och sammankopplade med en församling och

vår filosofi bygger på generationssamverkan, eftersom vi tycker att det är viktigt med ett bra samspel mellan barn, ungdomar och vuxna och att man ska arbeta tillsammans. Möjligheterna att påverka finns genom de barnråd och ungdomsråd som vi har i varje församling.

–Vår uppfattning är att alla ska kunna komma till tals utan att man behöver sitta i styrelsen. För oss handlar det mer om att se helheten och på olika sätt försöka jobba så att alla får större möjligheter att påverka, både den egna verksamheten och organisationen.

Barn har rätt att vara med och påverka

"Rätten att bli hörd, sedd och respekterad fastställs i barnkonventionen. Konventionens artiklar 2,12 och 13 är centrala i detta avseende.

Rätten att utöva inflytande gäller inte bara den personliga situationen utan också de verksamheter barn brukar, deras miljö och de politiska beslut som påverkar dem.

Det är en medborgerlig rättighet att ha en åsikt och kunna få möjlighet att uttrycka den.

Alla medborgares grundläggande fri- och rättigheter fastställs i regeringsformen.

Dessa ska gälla lika för var och en utan diskriminering. Barnkonventionen innebär att barn har en tydlig rätt att framföra sina åsikter och få dem beaktade".

Källa: Barnombudsmannens årsrapport 2001 – Båda är bäst, typ.

Alla välkomna

Helen Törnqvist, ordförande för Förbundet Vi Unga, tycker att alla medlemmar ska ha samma grundläggande rättigheter utan ålderskillnader. I Vi Unga är alla som vill välkomna att delta i styrelsearbetet.

– Det finns givetvis situationer där ungdomar under 18 år kan

hamna i besvärliga situationer när det gäller styrelsearbetet, säger hon. Man ska kanske inte sätta en 15-åring som kassör eller ordförande för en förening som har stor administration eller personalansvar. Men då är det viktigt att ungdomarna kan ha andra roller.

– Det gäller att hitta arbetsformer som både inbjuder till att vilja ta på sig uppdrag och som gör det möjligt att ha förtroendeuppdrag.

Ett sätt som Vi Unga arbetar med är att ha dubbelt ledarskap för vissa poster i styrelsen. Ett annat är att låta barn och ungdomar ta ansvar för de delar i verksamheten som inte formellt kräver att man är 18 år.

– Det handlar främst om vilket synsätt organisationen har och om man är beredd att göra något åt det.

Anders Öberg, förbundskassör i Unga Örnars Riksförbund, anser att inflytande inte ska fokuseras på ålder utan på ungas intresse och vilja att engagera sig.

– Om man inte ges möjligheter att vara med och påverka, hur ska man då kunna bli intresserad av någonting som man inte vet något om? Att utestänga medlemmar på grund av ålder tror jag bara skapar större avstånd mellan styrelserna och verksamheten.

Intern debatt

I Unga Örnar har man debatterat de formella hindren att sitta i styrelsen för personer under 18 år.

– Man måste våga diskutera hur man ska lösa de eventuella svårigheter som kan uppstå istället för att ha dem som förevändningar. Det kan handla om ekonomi, avtalsituationer, personalansvar eller föreningar som driver kommunal uppdragsverksamhet som till exempel fritidsgårdar, kollo eller liknade.

– Våra erfarenheter är att det går att hantera svårigheterna när de uppstår om man vågar ta diskussionen. Men samtidigt är det viktigt att framhålla att de formella problemen med att ha unga under 18 år i styrelserna mer är undantag än regel i de flesta lokalföreningarna.

Anders Öberg anser att organisationer måste arbeta mer aktivt för att ge barn och ungdomar verkliga förutsättningar att kunna påverka på alla nivåer. Att bara fokusera på den lokala verksamheten innebär i praktiken att organisationer utestänger och medvetet undanhåller ungdomar från möjlig-

heten att faktiskt välja att engagera sig på andra nivåer.

Unga Örnars arbete har resulterat i en förnygring av kongressombuden. I början av 1990-talet var medelåldern på ombuden över 40 år och vid den senaste kongressen 2001 var medelåldern runt 20. Denna utveckling har också börjat sprida sig i andra led i organisationen.

– Vi skapade förutsättningar för att yngre ska kunna delta i beslutsprocesserna genom att ändra i våra stadgar, berättar Anders Öberg. Nu ska en avdel-

ningsstyrelse bestå av minst hälften barn och ungdomar. Vi ändrade våra arbetsformer i förbundsstyrelsen och förbundsrådet samt på kongresserna. Vi tog bort arbetsutskott, minskade förbundsstyrelsen och har numera tätare möten mellan förbundsråd och förbundsstyrelse för att göra det lättare för yngre att påverka.

– En metod som vi har kört med i flera år är att

inför kongressen bjuda till en förkongress som vi kallar Barnens utbildningskongress. Tanken är att ungdomar under 18 år ska kunna prata ihop sig och bli mer insatta i frågorna som ska tas upp på den ordinarie kongressen.

– Idén med förberedande kongresser har också spritt sig till distrikten och där lett till en klar förnygring i de beslutande leden eftersom ungdomar på så sätt blivit intresserade av att vara med i styrelsearbetet.

– Men samtidigt har det resulterat i att vi tappat både medlemmar och verksamhet på en del håll där man inte lyckats leva upp till kraven i de nya

”Det finns inget förbud, motsvarande det i lagen om ekonomiska föreningar, för omyndiga att sitta i en ideell förenings styrelse. Utifrån ett rättighetsperspektiv är det också motiverat att ungdomsorganisationer ska kunna ledas av ungdomar själva. Däremot kan det av andra skäl vara nödvändigt att överväga i vilka fall en begränsning är motiverad. Föräldrabalkens regler innebär att omyndiga i princip inte har möjlighet att ingå avtal. Därför måste frågan ställas varför omyndiga skulle kunna göra fler rättshandlingar inom ramen för en ideell förening än de annars kan. Detta särskilt mot bakgrund av att föräldrabalken är en skyddslagstiftning för barn och unga. Det går inte att helt bortse från risken att oerfarna barn och ungdomar utnyttjas ekonomisk på något sätt, t.ex. som bulvan, av någon äldre. Framförallt innebär dock en styrelsepost att ett ansvar medföljer. T.ex. har man ett personligt betalningsansvar när det gäller skatter och även ett skadeståndsansvar”.

Källa: PM om minderåriga styrelseledamöter i en ideell förening, Ungdomsstyrelsen

stadgarna. Där har de vuxna inte kunnat hitta nya roller för sitt engagemang. Men på sikt är satsningen på unga den enda vägen man kan gå om man ska vara trovärdig i sin roll som barn- och ungdomsorganisation.

Förändra vuxenrollen

Helen Törnqvist tycker också att vuxenrollen måste förändras för att ge yngre plats i beslutande organ. I ungdomsorganisationer är det en stor omsättning på både ledare och förtroendevalda och då blir vuxna stödfunktioner viktiga om kontinuiteten ska kunna fortsätta.

– Vi arbetar efter idén att unga ska leda unga. Och det bygger på att man tidigt får bygga upp sin kompetens i ledarskapet och tidigt pröva att ta ansvar. I vår vision är vuxenrollen i organisationen oerhört viktig.

Som exempel ger hon Vi Ungas samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan. Vi Unga får hjälp med administration och personalfrågor men också stöd till de personer som sitter i Vi Ungas styrelse. Eftersom styrelsen ofta skiftar står Vuxenskolas personal för kontinuiteten.

– Genom detta ökar möjligheterna för oss att få bättre stöd och hjälp både lokalt och centralt och det har haft en positiv inverkan på organisationens lokala verksamhet. För det mesta fungerar det väldigt bra men samtidigt så uppstår det konflikter och problem.

Helen berättar om en ort där Vuxenskolan inte tycker att den lokala Vi Unga-gruppen har några bra aktiviteter och har svårt att dra igång verksamheter. Studieförbundet startade istället egen barn- och ungdomsverksamhet utan att diskutera det med den lokala klubben. De mer eller mindre tvingade Vi Ungaledarna att istället för att arbeta med den egna verksamheten jobba med studieförbundets verksamhet.

– Det måste finnas en ömsesidig respekt för varandras roller och uppgifter.

Helen Törnqvist betonar att vi behöver kloka vuxna, som inte ser ungdomsorganisationen som sin egen lekstuga utan som vågar ge ungdomarna ett eget ansvar och backa upp dem på alla tänkbara sätt. Det är också viktigt att vuxna vågar stå tillbaka och se andra växa samtidigt som de måste tillåta misslyckande.

– Vi har en 10-åring som kassör i en liten lokal-förening. För att han ska kunna ha det uppdraget behöver han ha kloka vuxna omkring sig och det innebär att även föräldrarna måste ta ansvar.

Hur gammal får man vara i en ungdomsorganisation?

text: Thomas Östlund

Richard Bengtsson

styrelseledamot,
Svenska Scoutförbundet

Andreas Johansson

VD, Unga Aktiesparares
Riksförbund

Charlie J. Zachrisson

förbundssekreterare,
Riksförbundet Sveriges 4H

FAKTARUTA

Organisation	Antal medlemmar	7–25 år
Svenska Scoutförbundet	72 051	55 897
Unga Aktiesparares Riksförbund	20 612	13 462
Riksförbundet Sveriges 4H	18 188	15 264

Ungdomsorganisation – en organisation för och med ungdomar. Det hörs väl på namnet? Men så enkelt är det inte. Sanningen är den att det kryllar av gamlingar i ungdomsorganisationerna. De räknas visserligen inte när statsbidragen ska kvitteras ut – då gäller åldersgränsen 7–25 år.

Svenska Scoutförbundet nämns ofta – ibland i sarkastisk ton – som en ungdomsorganisation med hög medelålder.

– Den bilden är i stor utsträckning sann, det är inget att hymla om, säger Richard Bengtsson, som sitter i Scoutförbundets styrelse, där han tillhör de yngsta med sina 21 år.

Samtidigt hävdar Richard bestämt att Scouterna inte vill vara en renodlad ungdomsrörelse. Att blanda

generationer har klara fördelar och är en grundförutsättning för scouting. Problemet är att de vuxna präglar organisationen för mycket – helt enkelt eftersom de har den avgörande makten.

Scoutrörelsen har av tradition många vuxna medlemmar och en omfattande barnverksamhet.

– Vuxna som ordnar verksamhet för barn, säger Richard Bengtsson.

Scouterna har däremot stora svårigheter att hålla kvar ungdomar. Många går med som barn, ett fåtal stannar och blir ledare men många försvinner i 12–13-årsåldern. Sedan kommer en del tillbaka när de får egna barn.

Scouterna är på många sätt en traditionstyngd organisation. Här ligger också en stor del av förklaringen till varför ungdomarna lämnar Scouterna, tror Richard Bengtsson. De som ifrågasätter och vill förändra och inser att det inte går, de slutar helt enkelt. De som blir kvar finner sig i det tillstånd som råder.

– Nu finns ändå en medvetenhet i rörelsen om problemen. Vi är några som försöker driva en kulturförändring. Men det är klart att inte alla är med på tåget.

Skendemokrati

För att öka ungdomarnas inflytande införde Scoutförbundet på sextiotalet en parallell beslutsstruktur med så kallade seniorscoututskott.

– De har spelat ut sin roll, nu driver vi en linje för fler unga i den ordinarie beslutsstrukturen, säger Richard Bengtsson.

Enligt honom har utskotten inte så mycket med scoutrörelsens utveckling att göra, utan har blivit en slags ungdomssektioner som anordnar särskilda aktiviteter. Nu ska seniorscoututskotten avskaffas på förbunds nivå, och successivt även i distrikten.

– Men det är en ganska känslig fråga. Det finns ett motstånd, även bland en del yngre, eftersom man tycker att det är kul i seniorutskotten – och tror att det kommer att bli tråkigt bland de vuxna i styrelsen.

Enligt Richard Bengtsson är lösningen för Scoutförbundet ändå mer makt åt ungdomarna i de verkliga beslutande organen.

– Vi i ungdomsorganisationerna ska ju vara föredömen när det gäller ungas inflytande. Jag har definitivt inget emot att kvotera in ungdomar. Vi måste sätta upp regler för oss själva, annars klarar

vi nog inte den attitydförändring som krävs för att ge ungdomar mer inflytande.

Fast egentligen vill han vända på hela resonemanget.

– Jag vill hellre tala om vuxeninflytande än om ungdomsinflytande, säger han.

Fokus i diskussionen ska alltså ligga på hur de vuxna ska förmås att finnas till hands och stödja, utan att styra för mycket.

– Det är ungdomarna som ska komma med idéer, planera och genomföra. De vuxna måste utveckla ett lyssnande och stödjande ledarskap.

Richard Bengtsson vill definitivt inte sparka ut de äldre.

– Bland det viktigaste jag fått i Scouterna är vuxna vänner – som varken varit föräldrar eller lärare.

Han sammanfattar dagsläget i Scouterna på följande sätt:

– Vi kallar oss ungdomsrörelse, men det skulle behövas lite mer ungdom och lite mer rörelse.

Internt tryck höjde åldersgränsen

I de ungdomsorganisationer som har nära samarbete med en moderorganisation finns ofta en gräns då det är dags för medlemmarna att slussas över till vuxenorganisationen.

I Unga Aktiesparare är man medlem upp till 28 år, innan dess får man inte vara med i moderorganisationen Aktiespararnas Riksförbund, utan hamnar automatiskt i ungdomsorganisationen. Den övre åldersgränsen höjdes från 25 till 28 för några år sedan.

– Det är inte så lätt att engagera yngre tonåringar. Det är nog lättare att få ut dem i skogen än att börja planera sin privatekonomi, säger Andreas Johansson, verkställande direktör för Unga Aktiesparare.

– Många engagerar sig hos oss när de börjar högskolan. Det skapades ett internt tryck som gjorde att vi höjde åldersgränsen.

Enda undantaget från åldersgränsen är faktiskt förbundsstyrelseledamöter och anställda, de får vara äldre och de flesta i förbundsstyrelsen är mellan 25 och 30 år.

– Det är inte helt lätt att hitta unga som har kompetensen. I den bästa av världar kanske... men i praktiken är det svårt.

Andreas Johansson uppskattar att 60–80 procent av medlemmarna i Unga Aktiesparare tar steget in i Aktiespararnas Riksförbund direkt när de passerat åldersgränsen 28 år.

– Det fungerar relativt bra. En del tar kanske en paus och kommer igen senare.

Ingen ålderspolicy

– När är man barn, när är man vuxen och när är man gammal? Det frågar sig Charlie J. Zachrisson, förbundssekreterare i Riksförbundet 4H.

– Vi har ingen ålderspolicy, utan det är naturlig sanering som gäller, säger han.

4Hs verksamhet sker i klubbar som ofta har anknytning till en 4H-gård, där det finns odling och djur. I klubbarna kan det också finnas annan verksamhet men just kontakten mellan människa och natur är 4Hs kärna. De fyra H:na står för huvud, hand, hjärta och hälsa.

För styrelseuppdrag finns inga åldersgränser, men det finns många vuxna i styrelserna, liksom bland de hundratalet anställda i 4H.

– För ungdomar är det ofta lättare att bli ledare. Vi har ju ledarbrist som alla andra.

Charlie J. Zachrisson värjer sig mot tanken att åldersintegrering skulle vara ett problem.

– En gammal ryggskadad bonde på en 4H-gård kan fungera jättebra bland de yngre. För oss gäller rätt person på rätt ställe.

Ändå erkänner han att ålderssammansättningen präglar organisationen på ett sätt som inte är enbart positivt.

– Visst kan väl vi vuxna ibland bromsa utvecklingen. Vi som varit med länge, kanske lite för länge, ser 4H nästan som en religion. Helt klart är att fler tokigheter skulle hittas på om inte vi vuxna fanns, och det kan man ju också kalla för en form av utveckling.

För organisationer som 4H och Scouterna kan förklaringen till de äldres plats i organisationen sökas i att de bedriver verksamhet för barn – där ungdomar och även många vuxna är ledare.

Ofta finns här en uttalad ambition att fostra barn i demokrati och ansvarstagande. I 4H förs till exempel en diskussion om språket i medlemstidningen – ska allting förklaras så att även de yngsta förstår eller ska man skriva "över huvudet" på dem? Samma sak gäller de demokratiska spelreglerna och "föreningsdemokratin".

– I det läget är vi nog fostrande och tycker att de unga ska lära sig de demokratiska spelreglerna. För oss sitter demokratin i ryggmärgen, säger Charlie J. Zachrisson.

Föreningar bara för "svenskar"?

text: Ira Mallik

Soledad Piñero Alonzo

Landsrådet för Sveriges
Ungdomsorganisationer, (LSU)

Lars Rönnbäck

förbundssekreterare,
Svenska Scoutförbundet

Ayda Aksakal

projektledare,
Turkiska Ungdomarnas
Riksförbund

Lena Tellebo

pastor,
Mälarkyrkan

FAKTARUTA

Organisation	Antal medlemmar	7–25 år
Svenska Scoutförbundet	4 597	3 668
Turkiska Ungdomarnas Riksförbund	72 051	55 897

Sveriges befolkning består till 20 procent av personer med någon form av utländsk bakgrund. Men hur ser det ut i ungdomsorganisationerna? Hur blandat är det egentligen?

Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer, LSU, undersökte år 2001 hur mångfalden ser ut i ungdomsorganisationerna². Det visade sig att få ungdomar med invandrarbakgrund är medlemmar. Bara 20 procent av de tillfrågade organisationerna sa att de engagerar ganska många eller många personer med invandrarbakgrund.

Men en stor majoritet av organisationerna svarade att de arbetar för att skapa jämställdhet och mångfald i organisationen.

Att sträva efter ökad mångfald är ett sätt att värna om och vidga verksamheten. Nya idéer och nya erfarenheter berikar. Det menar Soledad Piñero Alonzo som arbetar med mångfaldsfrågor på LSU.

– Många föreningar jobbar med demokratifrågor och har en vilja att förbättra demokratin i samhället. Om ungdomsorganisationerna då består av en vit medelklass saknar de själva legitimitet. De pratar om andra istället för att låta dem som verkligen berörs prata för sig själva. Jag tycker att den största

² Marknadsundersökning, LSU 2001

bristen i den svenska demokratin är att så många inte känner sig delaktiga. Föreningar har en möjlighet att pröva och visa att det går att skapa ett samhälle där alla känner sig delaktiga oavsett bakgrund, säger hon.

– Det är fortfarande inte speciellt blandat i ungdomsorganisationerna vad jag har sett. Det är väl som i samhället i övrigt. För att generalisera grovt så tycker jag att de med invandrarbakgrund som engagerar sig ofta är de som är väl integrerade, har varit här ett tag, kanske medelklass, och som inte känner sig utanför längre. Men det finns ett stort intresse för de här frågorna bland organisationerna, säger Soledad Piñero Alonzo.

Mångfald blir verklig först när alla olika sorters människor verkligen är delaktiga, menar Soledad Piñero Alonzo

Två synsätt på mångfald

– Tyvärr jobbar många organisationer som vill öka mångfalden med speciell "invandrarverksamhet". Jag tror inte på den metoden, där invandring-

domar är föremål för aktiviteter, men inte får vara med och skapa dem. Vad organisationer behöver är att fler ungdomar med invandrarbakgrund, funktionshindrade och andra grupper, som idag inte finns i organisationen, blir delaktiga i organisationens reguljära verksamhet. Dessa så kallade "annorlunda grupper", det vill säga inte vit protestantisk medelklass, måste blandas in i den ordinarie verksamheten så att denna sakta men säkert förändras.

– Jag kan ju känna själv: "En invandrargrupp, nej, där skulle jag aldrig gå med." Jag tycker att målsättningen är att man ska göra saker tillsammans, annars blir det så att andra hittar på saker åt "invandrarna". Det har varit lite att "nu riktar vi oss till invandrare, nu lagar vi mat och dansar". Det är bättre att prata direkt med hela den grupp som verksamheten riktar sig till.

Därför är det viktigt att mångfaldsfrågor inte ses som en sidesak, utan mångfaldstanken måste genomsyra organisationen. Frågan måste prioriteras om man verkligen vill förändra. Det finns också

Tips:

Skaffa kunskap

– Diskutera med invandrarföreningar hur er verksamhet ser ut och varför de tror att den inte attraherar andra ungdomar med invandrarbakgrund. Skaffa mer kunskap i mångfaldsfrågor.

Rekrytera

– Se över vilka bostadsområden och på vilka skolor ni är ute och pratar. Sprid informationsarbetet till nya grupper.

Ledarutbildningar

– Att jobba med och för mångfald bör ingå i organisationens ledarutbildning.

Stadgar

– En förening som har ett avståndstagande mot rasism och främlingsfientlighet i sina stadgar eller har den sortens frågor på sin agenda kan framstå som mer attraktiv för människor med invandrarbakgrund.

Värderingsövningar

– Ett bra material att ta som utgångspunkt är MOD-kursen om rasism och främlingsfientlighet som kan beställas från bl.a. LSU.

omedvetna attityder som organisationen måste arbeta med, menar Soledad Piñero Alonzo.

– Vi som är etablerade i organisationer kan ofta ha idéer om att vi vet bäst och att våra metoder är de bästa, "så har man ju alltid gjort". Konstigt nog har många inställningen att "vi svenskar är mer demokratiska än andra" och "vi ska lära invandrarungdomarna", istället för att inse att vi har mycket att lära från svenskar med invandrarbakgrund.

– Jag tror att föreningarna måste se efter hos sig själva vad det finns hos dem som kanske exkluderar andra. Är man till exempel muslim och lever i ett samhälle där man blir diskriminerad är det kanske inte till organisationer med en kristen grundsyn man vänder sig, trots att de har väldigt bra verksamhet som inte är religiös.

Eftersom mycket nyrekrytering till en förening sker genom vänkretsar poängterar Soledad att det är viktigt att vidga kretsen utanför den givna gruppen.

– När jag var medlem i Ungdom mot rasism var det många styrelser i landet som bestod av bara svenskar. Där fick de bara svenskar utan invandrarbakgrund som medlemmar. Men i Uppsala var de flesta i styrelsen kurder och där var alla medlemmar kurder.

Scouterna attraherar vit medelklass

Scouterna, Lars Rönnbäck, förbundssekreterare:

– Ja, vi är väl mycket vit medelklass. Vi attraherar en viss grupp, men nu vill vi bryta den trenden och etablera oss i områden där vi kanske behövs bättre. Men vi diskuterar just nu väldigt mycket hur vi ska förändra oss och arbetar på ett samhällsprogram. Vi diskuterar om vi är en politisk organisation och vilka frågor vi ska ta ställning i. Vi vill engagera oss i omvärlden.

– Vi ska inte ändra vårt ideal. Men idealet är inte att vara i skogen och knyta knopar, det är vår metod. Vårt ideal är att fostra goda samhällsmedborgare som deltar i den demokratiska processen. Sen kanske man kan behöva nya metoder också.

– Vi håller på med en översyn av attributen. För barn och ungdomar från krigsdrabbade länder måste man fråga sig hur våra skjortor associeras. De kan associeras till uniformer. Eller om rörelsen tolkas nationalistiskt. Vi måste våga modernisera hela systemet. I dagens samhälle måste man träffas på ett annat sätt och rörelsen måste förnyas mentalt.

– Det är klart att mer mångfald också kan göra att det blir stökigt. Det kan bli konflikter för att inte alla följer de normer som ses som normala. Är man lite grå så blir det inte så mycket elände, men det blir inte heller speciellt roligt.

Rädsla bli "försvenskad"

Turkiska Ungdomsförbundet, Ayda Aksakal, projektledare

– Anledningen till att ganska få ungdomar med invandrarbakgrund söker sig till mer "svenska" frivilligorganisationer kan vara att de söker det som talar till deras kultur. När vi gör aktiviteter så är det de turkiska kulturbitarna som de uppskattar mest. Jag tror det kan vara svårt att förändra.

– Det finns också en konflikt för många ungdomar med annan etnisk bakgrund i alla val de gör. Skä man lämna den grupp man tillhör eller inte? Det finns en rädsla för att ses som "försvenskad".

– Sen kan det vara så att en del har problem hemma, att de är upptagna med sina egna liv och känner att de har lite stöd. Gör de något så vill de ha något roligt och inte gå på ett möte.

– Det positiva med mera blandning är att toleransen ökar och att det kan bryta ned fördomar. Många som bor i förorterna är rädda för vad som skulle hända om de blandade sig. Om de gick med i andra föreningar skulle kanske den rädslan krossas. Ayda Aksakal menar också att det kan uppstå problem för att föräldrarna inte känner till eller förstår sig på aktiviteten.

– Jag tror att det kan vara svårt att vara med i en förening som till exempel scouterna. Det är nog

lättare om vi skulle ha ett samarbete med en förening kring deras aktiviteter. Vi kan då vara ett hjälpmedel för ungdomarna att komma in i den. Ett bra sätt för de föreningar som vill rekrytera ur nya grupper är att ta kontakt med oss som jobbar med invandrarföreningar.

“Tänk att få mötas”

Mälarkyrkan, Lena Tellebo, pastor

– Vi gjorde en satsning i somras och anställde en kille för att jobba med ungdomar som hängde i centrum härute. Han knöt kontakt med dem genom att umgås med dem och de följde med på aktiviteter som vattenskidor och frisbee. Nu tittar de in på våra kyrkocaféer som vi har tre gånger i veckan. De är inte medlemmar, men de kommer och går. De har en relation till oss.

– Många av dem är muslimer och verksamheten går inte ut på att omvända dem, utan på att möta människor. Vi har haft kontakt med föräldrarna också och de tycker det är bra. Sedan finns det givetvis församlingsmedlemmar med invandrarbakgrund också.

Föreningslivet har en stor funktion att fylla när det gäller integration, menar Lena Tellebo:

– Det kan vara livsavgörande för dem som kan komma in, men också för verksamheten så att den inte blir för homogen. Det ska finnas representanter för alla grupper, då kan man motverka osynliga maktstrukturer.

– Jag tror att det är viktigt att inte ha synen att “nu ska VI hjälpa DEM” utan mera: “tänk att vi får mötas”. Det värsta vi kan göra är att vara besserwissers. Man måste möta människor med respekt.

Pyramid eller pannkaka?

text: Thomas Östlund

Lovisa Lanz

ordförande, Ungdomens
Nykterhetsförbund, (UNF)

Helen Törnqvist

Förbundet Vi Unga

Greger Kungberg

distriktskonsulent,
Förbundet Vi Unga

Anders Sellin

förbundssekreterare,
Kontakt nätet
– Riksorganisation för
ideella kulturföreningar

FAKTARUTA

Organisation

Förbundet Vi Unga
Ungdomens Nykterhetsförbund
Kontakt nätet

Antal medlemmar

9 216
5 243
15 555

7–25 år

7 248
5 243
10 969

Ska organisationen byggas som en pyramid eller vara platt som en pannkaka? Här skiljer sig ungdomsorganisationerna åt. Och några försöker sig även på radikala förändringar.

Vad ska rikskansliet göra och inte göra? Hur många distrikt? Eller varför inte enbart lokalföreningar och ett centralt kansli? Kanske till och med slopa det centrala kansliet? Men vem ska då anordna stämman, eller ska vi kalla det kongress i stället... eller möjligtvis riksmöte?

Läs frågorna som ett test. Låter de trista och obegripliga? Då tillhör du knappast kategorin inbiten föreningsmänniska. Men för en del verkar organisationsfrågor ha en alldeles särskild lockelse. Att de

står först på dagordningen i ungdomsorganisationerna är kanske en överdrift, men helt klart är att de engagerar, om inte den nya medlemmen så i alla fall den som varit med ett tag.

– Det är så mycket lättare att diskutera form i stället för innehåll! Vem kan inte rita upp en organisationsmodell med våningar och cirklar och pilar, säger Lovisa Lanz, ordförande i Ungdomens Nykterhetsförbund, UNF.

Att verkligen tänka nytt och ifrågasätta innehållet är svårt för den som har varit aktiv sedan tidiga tonår, och har vant sig vid organisationen som den ser ut, menar hon.

Avskaffat kansliet

En fråga som ofta är uppe till debatt i ungdomsorganisationerna är det centrala kansliets roll och uppgifter. Just nu är frågan särskilt het i Förbundet Vi Unga. De har nämligen avskaffat det centrala kansliet.

– Vi måste vara förebilder när det gäller decentralisering. Det är klubbarna och distrikten som ska lyftas fram, säger Vi Ungas ordförande Helen Törnqvist.

I flera år har ekonomin tvingat Vi Unga att banta det centrala kansliet, men när man till sist tog det radikala beslutet att slå igen, då lät reaktionerna inte vänta på sig.

– Många blev chockade och arga. Ett centralt kansli har ju alltid funnits. Det var som en helig grej, säger Helen Törnqvist.

En del av den centrala administrationen sköts numera av Studieförbundet Vuxenskolan som Vi Unga samarbetar med.

Vad förändringen innebär på sikt vet ingen idag. Helt klart är att mer övergripande arbete nu måste skötas av distrikt och förbundsstyrelse.

– Man märker redan att många har vuxit med uppgiften, säger Helen Törnqvist.

Men hon märker också en del ilska över ökad arbetsbelastning. Det tioalet anställda distriktskonsulenter kommer helt klart att känna av förändringen.

Misstag

En av dem är Greger Kungberg, distriktskonsulent för Vi Unga i Kronobergs län. Han tror att beslutet att avskaffa det centrala kansliet är ett misstag.

– I första hand av psykologiska orsaker. Det finns ingen spindel i nätet längre. Ingen samlingsplats.

Det känns som om man tappat kontakten med organisationen.

Han drar paralleller med vad som kan hända när ett distriktskansli avskaffas.

– På några år kan ett helt län rasa.

Greger Kungberg ser en uppenbar risk att Vi Unga tappar visionerna. Lokala föreningar och distrikt ser i första hand till sin egen verksamhet. Och förbundsstyrelsen måste nu ordna en massa praktiska uppgifter i stället för att koncentrera sig på organisationens framtid.

– På sikt tror jag vi kommer att ha ett förbundskansli igen, men det kanske tar några år, säger Greger Kungberg.

Att centrala kanslier fungerar som sambandscentraler i organisationen är Helen Törnqvist också medveten om. I Vi Unga var det ett ställe dit aktiva och anställda i landet kunde ringa för att sucka, klaga, skvallra och få nytt bränsle.

– Den sociala funktionen måste finnas kvar på något sätt. Opersonliga mejl räcker inte alltid.

Ändå tror Helen Törnqvist att förändringarna i Vi Unga är ett tecken i tiden. På sjuttioalet bodde förbundsstyrelsen på hotell och beslutade om landsomfattande kampanjer. Nu sover de i tält.

Och ibland är drastiska förändringar nyttiga.

– Då reagerar folk i alla fall. Det gäller bara att informera om allt. Med en massa lösa rykten i organisationen blir det kaos.

Lös sammanslutning

Till skillnad från Vi Unga har Kontaktnätet aldrig haft någon stor central apparat att förlora. Organisationens grund i sjuttioalets svenska musikrörelse.

– Idén från start var att vi skulle vara en lös sammanslutning av fristående föreningar. Och fortfarande gör vi väldigt lite i organisationens namn, lokalföreningarnas verksamhet är det viktiga, säger förbundssekreterare Anders Sellin.

Numera är det lilla formatet inget självändamål, utan mer en fråga om brist på pengar. Anders Sellin kan lätt göra en önskelista på vad mer resurser skulle användas till.

– Mer kontakter mellan föreningarna, och flera utbildningar.

Ändå är det få som identifierar sig med Kontaktnätet, utan här är det mer fråga om en paraplyorganisation som underlättar för medlemsföreningarna att söka kommunbidrag. Att tillhöra en så kallad "godkänd riksorganisation" är ofta ett krav för att få bidrag.

– Det är omöjligt att få stöd i Sverige om man inte anpassar sig till den traditionella föreningsstrukturen med förbund, distrikt och lokalföreningar, säger Anders Sellin.

Men han ser även andra fördelar med Kontaktnätet, till exempel hjälp att arrangera konserter och turnéer för lokala band.

Om en del traditionella ungdomsorganisationer har tynande lokalföreningar, finns bland Kontaktnätets 150 lokala kulturföreningar många som verkligen blomstrar av aktivitet – inom musik, teater, film etc.

– Tyvärr är många av våra föreningar sårbara, därför vill vi jobba mer med erfarenhetsutbyte och gemensamma utbildningar, säger Anders Sellin.

Skal utan innehåll

Organisationsutredningar är ett begrepp som de flesta föreningsaktiva känner igen. Mitt uppe i en sådan befinner sig Ungdomens Nykterhetsförbund, UNF. Bakgrunden är vikande medlemssiffror och allt svagare lokalföreningar.

Om inget görs snabbt finns risk att UNF blir ett skal utan innehåll.

– Vill man hårdra så är det nog så, säger ordförande Lovisa Lanz.

UNF har en distriktsorganisation – men i några distrikt finns bara själva distriktet, och inga lokalföreningar. Lovisa Lanz menar att om UNF ska ha någon

framtid måste de lokala aktiviteterna öka. Därför finns nu ett förslag att distrikten ska göras frivilliga och att allt regionalt samarbete ska formas utifrån lokalföreningarnas behov. Där distrikten fungerar som stöd för aktiva lokalföreningar kan de behållas, men där de lever sitt eget liv utan lokal aktivitet, har de knappast något berättigande.

Lovisa Lanz erkänner utan omsvep att det UNF nu håller på med kan ses som ett försök att genom organisationsförändringar blåsa nytt liv i organisationen.

– Men vi måste helt enkelt göra nåt, säger hon.

På UNF:s centrala kansli finns fem anställda. Dessutom finns ett tiotal distriktskonsulenter. Vad som ska hända med dem om distrikten skulle försvinna är ännu inte bestämt.

– Vem ska anställa distriktskonsulenter om det inte finns några distrikt?

Man har sneplat på Moderata Ungdomsförbundets modell med att ha centralt anställda som arbetar ute i landet.

Parallellt med organisationsförändringarna utarbetas nya verksamhetsmetoder som föreningarna kan välja mellan – antingen ta rakt av eller göra om. Här finns konkreta metoder för hur man kan arbeta med till exempel nykterhet, demokrati och internationella frågor.

Stora förändringar väntar alltså i UNF – förändringar som idag kan vara svåra att överblicka. Ändå menar Lovisa Lanz att man nu står inför ett vägval. På sikt finns inget existensberättigande för UNF – om inte ungdomar är villiga att aktivera sig lokalt.

– Då spelar det ingen roll hur många lobbyister och pressekreterare vi har centralt.

Tre modeller

Modeller stämmer sällan exakt med verkligheten – men kan vara användbara som utgångspunkter för tankar och samtal. Här följer tre modeller av organisationsuppbyggnad.

1.

Den klassiska modellen – en trestegsorganisation med aktiva lokalavdelningar, en distrikts- eller regionorganisation och slutligen en central nivå. Här är tanken att den centrala nivån ska samordna och stödja distrikt och lokalföreningar, med övergripande uppgifter som medlemsregister, webbplats, tidning, utbildningar, kampanjer etc. Ofta finns en förväntan att den centrala nivån ska se till att organisationen syns i den allmänna debatten.

Många av de klassiska svenska folkrörelserna är uppbyggda enligt denna representativt demokratiska modell, där inflytandet utövas via valda ombud. I och med att samtliga organisationsled är starka finns ofta spänningar och skilda åsikter om vem som ska besluta och göra vad – liksom en dragkamp om de ofta otillräckliga ekonomiska resurserna.

2.

Här finns organisationer med en stark central apparat men förhållandevis svag lokal organisation. Ofta har man på central nivå en professionell stab medarbetare som arbetar med att påverka och bilda opinion – och ibland även med att ge service till medlemmarna.

Det kan finnas många medlemmar i dessa organisationer, men de är snarare sympatisörer eller människor som får förmåner genom sitt medlemskap – än sådana som är aktiva lokalt och angelägna att utöva sitt demokratiska inflytande.

Eftersom den lokala nivån är svag, är sällan maktkampen mellan olika organisationsled särskilt mar-

kant. Snarare värderas organisationens styrka i vad mån man lyckas väcka opinion eller på annat sätt tillfredsställa medlemmarnas intressen.

3.

Här är den lokala föreningen organisationens livsnerv. De regionala och centrala nivåerna har mer karaktären av samarbetsorgan än toppen i en hierarkisk organisationsstruktur.

Dessa organisationer har ofta ett starkt inre liv, koncentrerat till de lokala föreningarna. Men i och med bristen på gemensamma resurser och oviljan att fatta centrala beslut, finns risk att organisationen uppfattas som diffus och uddlös. Ibland är regionala och centrala organisationsled en eftergift åt samhällets bidragspolitik, men ofta finns dessutom olika samordnande, men tydligt avgränsade, funktioner.

Man är helt enkelt inte mycket mer än summan av sina lokala föreningar – vilket i och för sig kan vara tillräckligt.

Ungdomsorganisationer som får statsbidrag från Ungdomsstyrelsen

Ungdomsorganisationer som får grundbidrag

Allmänna organisationer:	tfn:
1. Elevorganisationen i Sverige, Malmgårdsvägen 63 116 38 STOCKHOLM, fax 08 - 644 45 02, e-post: info@elevorg.se	08 - 644 45 00
2. Fältbiologerna, Box 6047, (Västmannag. 31), 102 31 STOCKHOLM, fax 08 - 31 56 35, e-post: info@faltbiologerna.se	08 - 31 56 34
3. Förbundet Aktiv Ungdom (AU), Box 2119, (Stureg. 2), 750 02 UPPSALA, fax 018 -55 03 56, e-post: aktiv.ungdom@ uppsala.mail.postnet.se	018 - 54 52 50
4. Förbundet Skog och Ungdom (FSU), Box 2032, (Stora Malmsv. 7), 641 02 KATRINEHOLM, fax 0150 - 535 99, e-post: forbundet@skogochungdom.d.se	0150 - 503 95
5. Förbundet Ung Företagsamhet, Box 5501, 114 85 STOCKHOLM , e-post: forbundet@ungforetagsamhet.se	08-783 80 68
6. Förbundet Unga Forskare (FUF), Drottningg. 120, 113 60 STOCKHOLM, fax 08 - 31 69 23, e-post: kansli@fuf.org	08 - 34 62 60
7. Förbundet Vi Unga, (Vasagatan 12, 4 tr), Box 1109, 111 81 STOCKHOLM fax 08 – 587 686 01, e-post: kansliet@viunga.se	08 – 587 686 00
8. Kontaktnätet – Riksorganisation för ideella kulturföreningar, Box 242, (Nyg. 22), 891 25 ÖRNSKÖLDSVIK, fax 0660 - 850 07, epost: kontakt@kontaktnatet.se	0660 - 191 11
9. Musik- och Kulturföreningarnas samarbetsorganisation, MoKS, Box 10027, 200 43 MALMÖ, fax 040-82216, e-post: riks@moks.se	040 - 822 15
10. Riksförbundet Sveriges 4 H, Box 2012, (Stora Malmsv. 7), 641 02 KATRINEHOLM, fax 0150 - 535 99, e-post: sveriges.4h@rs4h.se	0150 - 503 80
11. Riksförbundet Unga Musikanter (RUM), Isafjordursg. 4 D, 582 31 LINKÖPING, fax 013 - 13 71 34, e-post: kansliet@rum.se	013 - 14 95 90 013 - 14 74 75

12. Röda Korsets Ungdomsförbund, Box 6239, (Odengatan 106),
102 34 STOCKHOLM, fax 08 – 457 75 85, e-post: info@rkuf.se 08 – 457 75 70
13. Skytterörelsens Ungdomsorganisation (SkytteUO), Box 55561
102 04 STOCKHOLM, fax 08 - 661 31 97, e-post: kansli@skytteuo.se 08 - 663 61 50
14. Svenska Förbundet för Internationella Barnbyar (CISV), Engelbrektsgratan 1,
312 31 LAHOLM, fax 0430-10905, e-post: cisv@telia.com 0430- 793 27
15. Svenska Scoutförbundet (SSF), Box 801, 169 28 SOLNA
fax 08 – 568 43 203, e-post: info@ssf.scout.se 08 – 568 43 200
16. Sveriges Hundungdom, Box 6, (Rinkebysvängen 70), 163 21 SPÅNGA,
fax 08 - 795 30 45, e-post: info@shu.a.se 08 - 795 30 85
17. Sveriges Roll- och konfliktspelsförbund (SVEROK), Platensgratan 25
582 20 LINKÖPING, fax 013 - 14 22 99, e-post: info@sverok.se 013 - 14 06 00
18. Sveriges Unga Aktiesparares Riksförbund, (Rådmansgratan 70 A)
113 89 STOCKHOLM, fax 08-506 515 73, e-post: info@ungaaktiesparare.se 08 – 506 515 50
19. Sveriges Schackförbunds Ungdomsverksamhet, Slottsg. 155,
602 20 NORRKÖPING, fax 011 - 18 23 41 , e-post: sverigesschackforbund@schack.se 011 - 10 74 20
10 79 20
20. UNGIKÖR, c/o Bodil Helldén, PI 8372, 444 65 JÖRLANDA, fax 0303 - 56 302,
e-post: bodil.hellden@ungikor.o.se 0303-56 302
21. Unga Örnars Riksförbund, Box 49108 (Alströmergratan 21, 1tr)
100 28 STOCKHOLM, fax 08 – 587 060 80, e-post: forbundet@ungaornar.se 08 – 587 060 70

Politiska organisationer:**tfn:**

22. Centerpartiets Ungdomsförbund (CUF), Box 2200, (Stora Nygatan 4), 103 15 STOCKHOLM, fax 08 - 617 38 70, e-post: cuf@centerpartiet.se	08 - 617 38 00
23. Fria Moderata Studentförbundet, Box 2294, (Lilla Nyg. 13), 103 17 STOCKHOLM, fax 08 - 791 50 02, e-post: student@moderat.se	08 - 791 50 05
24. Kristdemokratiska Ungdomsförbundet (KDU), Box 451, (Mälarg. 7) 101 29 STOCKHOLM, fax 08 - 723 23 35, e-post: kdu.riks@kdu.se	08 - 723 25 30
25. Moderata Ungdomsförbundet (MUF), Box 1243, (Schönfeldts Gränd 2-6), 111 82 STOCKHOLM, fax 08 - 20 34 49, e-post: tomas.tobe@moderat.se	08 - 676 81 50
26. Sveriges Socialdemokratiska Ungdomsförbund (SSU), Box 11544, (Ringvägen 100 A), 100 61 STOCKHOLM, fax 08 - 714 95 08, e-post: info@ssu.se	08 - 714 48 00
27. Ung Vänster, Box 12660, 112 93 STOCKHOLM, fax 08 - 650 85 57, e-post: info@ungvanster.se	08 - 654 31 00

Invandrarorganisationer:**tfn:**

-
28. Allserbisk-Jugoslaviska Ungdomsorganisationen, Bellmansg. 15, 118 47 STOCKHOLM, fax 08 – 462 05 92, e-post: kansli@asjuo.a.se	08 – 462 05 91
29. Assyriska Ungdomsförbundet (AUS), Box 6067, (Tegv. 3), 151 06 SÖDERTÄLJE, fax 08 - 550 180 33, e-post: kansliet@auf.nu	08 - 550 180 17
30. Bosnien-Hercegovinas Muslimska Ungdomsförbund (BeMUF), Box 15035, 200 31 MALMÖ, fax 040-193191, e-post: askgasi@hotmail.com	040 - 96 07 21
31. Grekiska Ungdomsförbundet, Landsvägen 52 172 63 SUNDBYBERG, fax 08-627 00 26, e-post: gruf@telia.com	08 - 627 00 27
32. Serbiska Ungdomsförbundet, Scheelegatan 32/II, 212 28 MALMÖ, fax 040-94 04 12, e-post: omladina@srpskisavez.com	040 - 94 94 32
33. Sverigefinska Ungdomsförbundet, Bellmansgatan 15, nb, 118 47 STOCKHOLM, fax 08-615 83 65, e-post: rsn@stockholm.mail.telia.com	08 - 615 83 40
34. Sveriges Muslimska Ungdomsförbund, Polhemsgatan 28, 112 30 STOCKHOLM, fax 08-653 98 62, e-post: smuf@smuf.se	08 - 653 98 62
35. Syrianska Ungdomsförbundet, Box 354, 151 24 SÖDERTÄLJE fax 08-550 180 16, e-post: suf@swipnet.se	08 - 550 328 10
36. Turkiska Ungdomsförbundet, Wargentinsgatan 5 C, 1 tr 112 29 STOCKHOLM, fax 08 - 652 24 41, e-post: tuf@tuf.nu	08 - 652 23 05

Nykterhetsorganisationer:

---

tfn:

37. IOGT-NTO:s Juniorförbund, (Gammelgårdsv. 38), 105 36 STOCKHOLM, fax 08 - 672 60 01, e-post: jun@iogt.se	08 - 672 60 70
38. Motorförarnas Helnykterhetsförbunds Ungdomsförbund (MHF-Ungdom), Västertorpsvägen 131, 129 44 HÄGERSTEN, fax 08-555 765 95, e-post: info@mhf-ungdom.com	08 - 555 765 65
39. Nykterhetsrörelsens Scoutförbund (NSF) 105 36 STOCKHOLM, fax 08 - 672 60 01, e-post: info@nsf.scout.se	08 - 672 60 80
40. Svenska Frisksportförbundet (SFF), Stensund, 619 91 TROSA, fax 0156 – 53222, e-post: kansliet@frisksport.se	0156 - 53205
41. Sveriges Blåbandsungdom (SBU), Box 1233, (Gustav Adolfs Allé 10), 701 12 ÖREBRO, fax 019 - 12 11 36, e-post: kansliet@sbu.nu	019 - 13 05 75
42. Ungdomens Nykterhetsförbund (UNF), (Gammelgårdsv. 38-42), 105 36 STOCKHOLM, fax 08 - 672 60 01, e-post: info@unf.se	08 -672 60 60

Handikapporganisationer:	tfn:
43. Riksorganisationen Unga Reumatiker, Pepparvägen 12 123 56 FARSTA, fax 08 - 605 48 80, e-post: kansliet@ungareumatiker.org	08 - 605 82 70
44. Förbundet Unga Rörelsehindrade, Box 47305, 100 74 STOCKHOLM, fax 08 - 19 02 77, e-post: kansliet@ungarorelsehindrade.com	08 - 685 80 80
45. PSO-Ung, Svenska Psoriasisförbundets ungdomsorganisation, Rökerigatan 19, 121 62 JOHANNESHÖV, fax 08 - 600 22 84, e-post: pso.ung@pso.se	08 - 600 36 36
46. Unga RBU-are, Katrinebergsvägen 6 117 43 STOCKHOLM, fax 08 - 549 020 80, e-post: info@ungarbu-are.com	08 - 549 020 80
47. Svenska Celiakiungdomsförbundet, Box 1160, (Solna Torg 13, 7 tr) 171 23 SOLNA, fax 08 - 730 05 02, e-post: scuf@celiaki.se	08 - 730 05 01
48. Sveriges Dövas Ungdomsförbund (SDU), Magnus Ladulås gata 63, 118 27 STOCKHOLM, fax 08 - 442 14 97, e-post: sdu@sdrf.se	texttfn 08 - 442 14 95, 08 - 442 14 96
49. Unga Allergiker, Västmannagatan 24 Bv, 113 60 SPÅNGA fax 08 - 32 80 76, e-post: info@ungaallergiker.se	08 - 32 80 75
50. Unga Hörselskadade, Box 6605, (Gävlegatan 18 A, 9 tr.), 113 84 STOCKHOLM, fax 08 - 31 32 10, texttfn 08 - 457 55 01, e-post: hrf@hrf.se	08 - 457 55 00
51. Riksorganisationen Unga Synskadade, Sandsborgsv. 44, 122 33 ENSKEDE, fax 08 - 39 50 10, e-post: kansli@ungasyn.se	08 - 39 92 86

Religiösa organisationer:**tfn:**

-
52. Evangeliska Fosterlandsstiftelsens Ungdom (EFS-Ungdom), 751 70 UPPSALA, fax 018 - 16 96 40, e-post: efs@efs.svenskakyrkan.se	018 - 16 98 00
53. KFUK-KFUM:s Idrottsförbund, Box 2054, (Skeppsbron 28), 103 12 STOCKHOLM, fax 08 - 677 30 10, e-post: ragnar.persson@mbox200.swipnet.se	08 - 677 30 40
54. KFUK-KFUM:s Triangelförbund, adress och fax som ovan e-post: lena.stalvant@kfuk-kfum.se	08 - 677 30 30
55. KFUK-KFUM:s Scoutförbund, Box 2170, (Skeppsbron 28), 103 14 STOCKHOLM, fax 08 - 677 30 55, e-post: info@km.scout.se	08 - 677 30 50
56. Nybygget - kristen samverkan, Box 1624, 701 16 ÖREBRO, fax 019 - 611 73 58, e-post: info@nybygget.se	019 - 16 76 00
57. Pingstförsamlingarnas Ungdomsarbete (PU), Box 4025, (Regulatorv 11), 141 04 HUDDINGE, fax 08 - 774 40 87, e-post: pu@pu.pingst.se	08 - 774 40 80
58. Riksförbundet Sveriges Unga Katoliker (SUK), Box 4007, (Götg. 68), 102 61 STOCKHOLM, fax 08 - 55 60 17 74, e-post: suk@suk.se	08 - 641 78 15
59. Svenska Alliansmissionens Ungdom (SAU), Box 615, (V. Storg. 14), 551 18 JÖNKÖPING, fax 036 - 30 61 79, e-post: info.sau@sam.f.se	036 - 30 61 50
60. Svenska Baptisternas Ungdomsförbund (SBUF), Älvsjö Gårdsväg 3, 125 30 ÄLVSJÖ, fax 08 - 727 18 08, e-post: ekonomi@sbuf.baptist.se	08 - 727 18 00
61. Svenska Kyrkans Unga, 751 70 UPPSALA, fax 018 - 16 96 14, e-post: unga@svenskakyrkan.se	018 - 16 95 00
62. Svenska Missionsförbundets Ungdom (SMU), Box 6302 113 81 STOCKHOLM, fax 08 - 674 07 94, e-post: info@smu.nu	08 - 545 915 30

Ungdomsorganisationer som får särskilt bidrag för reguljär verksamhet

Allmänna organisationer:

tfn:

1. Elevkampanjen Box 374, 123 03 FARSTA, fax 08-55625252	08-7249962
2. Fritidsforum, Box 21005, 100 31 STOCKHOLM, fax 08-32 36 83, e-post: kansliet@fritidsforum.se	08 - 16 07 25
3. Sáminuorra, Adolf Hedinsvägen 36, 981 33 KIRUNA fax 0980-27077, e-post: saminuorra@same.net	0980-821 47
4. Sveriges Frimärksungdom Stora Malmsvägen 7, 641 50 KATRINEHOLM, fax 0150-10302, e-post: kansli@sfu.se	0150-13370
5. Sveriges Unglotter, Box 5435, 114 84 STOCKHOLM, fax 08-7887721, e-post: unglottorna@lottorna.se	08-660 04 78
6. Sveriges Elevråd - SVEA, Box 1318 171 25 SOLNA, fax 08- 66 884 99, e-post: info@svea.org	08 - 66 888 99
7. Ungdom mot rasism, Box 152, 291 22 KRISTIANSTAD	0910 - 412 35

Politiska organisationer:

tfn:

8. Grön Ungdom, Box 1244, 221 05 LUND, fax 046- 18 49 63, e-post: gu@mp.se	046 - 14 01 02
9. Revolutionär kommunistisk ungdom, Box 31187, 400 32 GÖTEBORG, fax 031-24 44 64, e-post: rku@rku.nu	031 - 24 44 17

Invandrarorganisationer:**tfn:**

-
10. Bosnisk-Hercegovinska Ungdomsförbundet, Box 38046, 100 64 STOCKHOLM, fax 08-643 23 20, e-post: bhuf@telia.com	08 - 643 99 66
11. Judiska Ungdomsförbundet i Sverige (JUS), Box 5053, 102 42 STOCKHOLM, fax 08-6673755, e-post: jus@swipnet.se	08 - 6636566
12. Syriska Ortodoxa kyrkans Ungdomsförbund i Sverige, Box 9059, 580 09 LINKÖPING	

Handikapporganisationer:**tfn:**

-
13. De Unga Neurologiskt handikappade i Sverige, DUNS, Box 3284, 103 65 STOCKHOLM, FAX 08-24 13 15, e-post: duns@nhr.se	08 - 677 70 10
14. Dövblind Ungdom 122 88 ENSKEDE, fax 08-6595042	08-399000
15. Riksförbundet Ungdom för Social hälsa, RUS, Instrumentvägen 10, 126 53 HÄGERSTEN, fax 08-772 33 61, e-post: rus@rsmh.se	08 - 772 33 75
16. Svenska Diabetesförbundet, Ung Diabetes, Box 1107, 172 22 SUNDBYBERG, fax 08-56 48 21 39, e-post: info@diabetes.se	08 - 56 48 21 00

Paraplyorganisationer:**tfn:**

-
17. Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer, LSU Kungsgatan 74, 111 22 Stockholm, fax 08-20 35 30, e-post: lsu@lsu.se	08 - 440 86 70
18. Ung-SIOS, Bellmansgatan 15 nb, 118 47 STOCKHOLM fax 08-615 83 65, e-post: kansli@ungsios.org	08 - 615 83 60

